

do Uchwały Nr
942/2015
Prezydium Polskiej Komisji
Akredytacyjnej
z dnia 10
grudnia 2015 r.

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa – profil praktyczny)

dokonanej w dniach 15-16.12.2016 r. na kierunku Filologia prowadzonym w ramach obszaru nauk humanistycznych, na poziomie studiów I i II stopnia realizowanych w formie stacjonarnej na profilu praktycznym na Wydziale Filologicznym Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący:

1. prof. dr hab. Dariusz Dolański – członek PKA

członkowie:

2. prof. dr hab. Zenon Weigt – ekspert PKA
3. dr hab. Bożena Rozwadowska, prof. UW r – ekspert PKA
4. Piotr Piasecki – ekspert PKA reprezentujący pracodawców,
5. Dominika Wyszynska – ekspert PKA ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia,
6. Marcin Grzegorzczak – ekspert PKA ds. studenckich,
7. dr Grzegorz Konecniak – obserwator ze strony ekspertów reprezentujących pracodawców.

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku *filologia* prowadzonym na Wydziale Filologicznym Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz drugi na studiach pierwszego stopnia, po raz pierwszy na studiach drugiego stopnia. Wynik poprzedniej wizytacji był pozytywny, a uczelnia nie otrzymała zaleceń do realizacji. Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, przeglądu infrastruktury dydaktycznej oraz oceny losowo wybranych prac dyplomowych i etapowych.

OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW O PROFILU PRAKTYCZNYM

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	Niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia				X ¹	
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X ²	X ³		
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		X			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy			X		
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		X			

¹ Ocena odnosi się do studiów I i II stopnia.

² Ocena odnosi się do studiów I stopnia.

³ Ocena odnosi się do studiów II stopnia.

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Jednostka udzieliła rozbudowanej odpowiedzi na raport powizytacyjny, przy czym ZO PKA poniżej ustosunkował się tylko do tych jej elementów, które zaważyły o zmianie proponowanej wcześniej oceny.

Zespół Oceniający PKA po zapoznaniu się z polemiczną i naukowo uzasadnioną odpowiedzią uczelni w zakresie kryterium 1, przy zachowaniu krytycznej opinii wobec sposobu formułowania efektów kształcenia, uznaje argumenty uczelni, spośród których rozstrzygającym jest fakt wydania pozytywnej opinii przez PKA w sprawie uruchomienia w PWSZ w Koninie studiów II stopnia na kierunku filologia o profilu praktycznym (Uchwała 152/2014 Prezydium PKA z dnia 3 kwietnia 2014). ZO PKA nie uznaje za wystarczającą argumentacji uczelni odnoszącą się do realizacji standardu kształcenia nauczycieli i stoi na stanowisku, że efekty kształcenia i treści określone w standardzie kształcenia nauczycieli powinny być w pełni realizowane w ramach modułów określonych w standardzie. Minimalna liczba godzin określona w standardzie dla tych modułów powinna być przeznaczona wyłącznie na realizację zdefiniowanych w nim efektów kształcenia i opisanych dla poszczególnych modułów treści. Ta ogólna zasada w ocenie ZO PKA ma charakter uniwersalny, także w kontekście przygotowywanych nowych standardów kształcenia nauczycieli związanych z wdrażaną reformą edukacji. W jej kontekście część zaleceń ujętych w raporcie straci aktualność (likwidacja gimnazjów), nie mniej ZO PKA na gruncie obecnych rozwiązań stoi na stanowisku, że praktyki zawodowe przyszli nauczyciele powinni odbyć w każdym z typów szkół, do nauczania w których uzyskują uprawnienia, zwłaszcza na studiach o profilu praktycznym.

W odniesieniu do kryterium II jednostka wskazała cztery osoby z tytułem zawodowym magistra w zakresie języka angielskiego, które uzupełnią minimum kadrowe na studiach II stopnia w zakresie liczby osób posiadających stopień doktora (dwóch magistrów w zamian za jednego doktora).

W odniesieniu do kryterium 5 jednostka wskazała na działania naprawcze związane ze wspieraniem studentów w procesie uczenia się, m.in. zaplanowanie dnia wolnego od zajęć w tygodniu przeznaczonego na realizację praktyk zawodowych i rozszerzenie katalogu informacji adresowanych do studentów na stronie internetowej uczelni.

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiające osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia			X⁴		
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X⁵			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy		X			

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiające osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
1.1 Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia. * 1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian dotyczących wymagań związanych z przygotowaniem do działalności zawodowej, właściwej dla ocenianego kierunku, są zorientowane na potrzeby studentów oraz otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy. 1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki⁶ oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku. 1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu praktycznego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami określonymi w przepisach wydanych na podstawie

⁴ Ocena odnosi się do studiów I i II stopnia.

⁵ Ocena odnosi się do studiów II stopnia.

⁶ Określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, dorobek naukowy, osiągnięcia naukowe, stopień i tytuł naukowy oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, dorobek artystyczny, osiągnięcia artystyczne oraz stopień i tytuł w zakresie sztuki.

wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych, w tym umożliwiają uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu i kompetencji niezbędnych na rynku pracy, oraz dalszą edukację. *

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonego dla ocenianego kierunku o profilu praktycznym. *

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. W przypadku kierunku lekarskiego i lekarsko-dentystycznego uwzględnia także ramowy program zajęć praktycznych określony przez Ministra Zdrowia.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualnie stosowane w praktyce rozwiązania naukowe związane z zakresem ocenianego kierunku oraz potrzeby rynku pracy. *

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy.

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punkcja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS. *

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. *

1.5.7 Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym odbywają się w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa, w tym w zakresie zdobywania umiejętności praktycznych, które powinno odbywać się w warunkach rzeczywistych. *

1.5.8. Jednostka określiła efekty kształcenia dla praktyk zawodowych i metody ich weryfikacji, zapewnia realizację tych praktyk w wymiarze określonym dla programu studiów o profilu praktycznym, a także ich właściwą organizację, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku, oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku. *

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do

efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów.

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. *

1.7.1 Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, w toku praktyk zawodowych, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć. *

1. Ocena – częściowo

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie utworzona została na podstawie *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 czerwca 1998 w sprawie utworzenia Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie* (Dz. U. Nr 76, poz. 497 z 2000 r. Nr 9, poz. 122 oraz 2001 r. Nr 26, poz. 283) i działa na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym*, statutu oraz innych ustaw i przepisów jak i regulacji właściwych organów PWSZ.

Wydział Filologiczny, w ramach którego działa kierunek studiów filologia, powołany został z dniem 1 września 2015 zarządzeniem rektora PWSZ w Koninie. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest zgodna ze *Strategią rozwoju Wydziału Filologicznego PWSZ w Koninie na lata 2016-2020* w ścisłym nawiązaniu *Strategii rozwoju Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie na lata 2012-2020*. Działania wydziału odnoszące się do misji i celów strategicznych obejmują przede wszystkim tworzenie warunków do studiowania na studiach I i II stopnia oraz warunków do rozwoju naukowego kadry dydaktycznej. W zakresie działań dydaktycznych celem kształcenia jest „przygotowanie absolwentów do zaistnienia w konkretnych przestrzeniach na rynku pracy oraz uświadomienie potrzeby ciągłego doksztalcenia i doskonalenia zawodowego” głównie w sektorze takich zawodów jak tłumacz, pracownik administracji biur turystycznych, biznesu czy wydawcy. Zarówno interesariusze wewnętrzni jak i zewnętrzni współuczestniczą w procesie tworzenia koncepcji kształcenia, szczególnie w procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia oraz zapewnienia jakości kształcenia (Załącznik nr 3 do *Uchwały nr 163/V/V/2013 Senatu PWSZ w Koninie z dnia 14.05.2013 w sprawie efektów kształcenia dla kierunków studiów w PWSZ w Koninie*). Określone zostały również cele strategiczne głównie w zakresie: 1) zwiększenia atrakcyjności i skuteczności kształcenia, na co ma wpływ m.in. wzbogacenie i uelastycznienie oferty edukacyjnej uczelni (np. powołanie nowej specjalności filologia angielska/niemiecka z komunikacją i elementami mediacji interkulturowej). W celu zwiększenia atrakcyjności i skuteczności modernizowana jest baza dydaktyczna uczelni. Wszystkie te działania wpływają na pozytywny jej wizerunek w mediach, środowisku lokalnym oraz w regionie jako przyjaznego miejsca do studiowania; 2) zintensyfikowania współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, zwłaszcza w sytuacji zmian związanych z przejściem na profil praktyczny. Uczelnia przeprowadziła szereg spotkań z pracodawcami, co sprzyjało wyeksplikowaniu oczekiwań środowiska biznesowego względem umiejętności i kompetencji absolwentów kierunku filologia, dostosowanych do zmieniającego się rynku pracy oraz podniesienia jakości kształcenia jak i przeprowadzania praktyk zawodowych, w tym również u pracodawców zagranicą. Uczelnia pozyskuje partnerów biznesowych z krajów Europy oraz partnerskie szkoły wyższe; 3) rozwoju potencjału naukowego poprzez prowadzenie działalności naukowej w wybranych dziedzinach naukowych. Należy do niego również wspieranie w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, organizowanie szkoleń i warsztatów, wyjazdów na konferencje naukowe i umożliwianie publikacji naukowych.

Na etapie tworzenia kierunku studiów odwoływano się do doświadczeń i tradycji akademickich uczelni polskich i zagranicznych, czerpiąc je przede wszystkim z osobistych kontaktów kadry akademickiej związanej z takimi ośrodkami jak Poznań czy Łódź oraz dorobku znanych im uczelni zagranicznych. W związku z przejściem z profilu ogólnoakademickiego na profil praktyczny uczelnia stanęła przed problemem samodzielnego opracowania koncepcji studiów w związku z brakiem podobnych rozwiązań krajowych. W tym zakresie poszukiwano wzorców na współpracujących uczelniach zagranicznych m.in. na uniwersytecie Bańskiej Bystrzycy, Salerno, Splicie czy w Budapeszcie, przenosząc niektóre pomysły z zakresu interkulturowego oddziaływania języka w praktyce w postaci zaproponowanych w programie studiów modułów kształcenia. W programie studiów znajdują się także odwołania do międzynarodowych publikacji związanych z wprowadzaniem systemu bolońskiego, np.: *Tuning Educational Structures in Europe* (Brussels 2002) czy T. Hildsenbrand, P. Tremp, D. Jäger, D.S. Tüchmantel, *The Curricula Reform at Swiss Institutes of Higher Education. An Analysis of the Current State and Perspectives in the Bologna Reform* (Zürich 2008). Wskazane wyżej okoliczności zaważyły na oryginalności koncepcji studiów, w której tradycje kształcenia akademickiego łączy się z jego uprzątnieniem, rozumianym przede wszystkim jako zdobycie przez studentów jak najwyższych kwalifikacji w zakresie praktycznej znajomości języka obcego. Daje przy tym ona możliwości, w miarę zdobywanych doświadczeń, na dalsze jej rozwijanie w kierunku zastosowania znajomości języków obcych w różnych obszarach zawodowych. Jednym z definiowanych przez jednostkę obszarów rozwoju kierunku jest poszerzenie umiejętności studentów o tłumaczenia symultaniczne. Jednocześnie, o czym świadczyły spotkania z pracodawcami, z ich punktu widzenia ważniejsze jest dobre przygotowanie lingwistyczne niż umiejętności związane z wykonywaniem czynności biurowych, organizacyjnych, handlowych itp. Modułowa koncepcja studiów daje możliwość wprowadzania oryginalnych nowatorskich bloków tematycznych inspirowanych potrzebami rynku pracy, tworząc jednocześnie ramy dla rozwijania koncepcji kształcenia i pozwala na realizację polityki jakości, polegającej na aktualizowaniu oferty dydaktycznej, w sposób uwzględniający najnowszy stan wiedzy oraz dostosowaniu wiedzy, kompetencji i umiejętności społecznych do wyzwań współczesnego życia gospodarczego i społecznego.

1.2.

Zgodnie z zapisami *Strategii rozwoju Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie na lata 2012-2020* działania uczelni skierowane są w szczególności na przygotowanie absolwentów do udanego startu zawodowego. Wyodrębniono także rozwój współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym jako cel strategiczny 2, w zakres którego wchodzi m.in. monitorowanie potrzeb edukacyjnych społeczeństwa i gospodarki w celu dostosowywania oferty edukacyjnej szkoły do nieustannie zmieniających się potrzeb rynkowych i społecznych. Cel ten realizowany jest poprzez 1) stworzenie bazy podmiotów gospodarczych, wśród których badane będą preferencje co do wykształcenia potencjalnych pracowników; 2) analizę potrzeb edukacyjnych zgłaszanych przez potencjalnych pracodawców; 2) badanie potrzeb edukacyjnych rynku pracy.

Strategia rozwoju Wydziału Filologicznego PWSZ w Koninie na lata 2016-2020 została przyjęta Uchwałą nr 17/20/2016 Rady Wydziału z dnia 2 lutego 2016 r. W zapisach misji, zachowując spójność z odpowiednimi zapisami misji uczelni, uwzględniono przygotowanie absolwentów do zaistnienia w konkretnych przestrzeniach zawodowych na rynku pracy oraz uświadomienie potrzeby ciągłego doksztalcania i doskonalenia zawodowego. Odpowiednio do strategii uczelni strategia wydziału zawiera cel strategiczny 2 - Rozbudowywanie relacji z regionem w kontekście społecznym, gospodarczym i kulturalnym, uszczegółowiony następującymi celami operacyjnymi: 2.1 Budowanie relacji z zewnętrznymi instytucjami regionalnymi m.in. poprzez: a) realizowanie wspólnych projektów, b) oferowanie kursów i szkoleń, c) udział partnerów społeczno-gospodarczych w Radach Programowych; 2.2 Wychodzenie naprzeciw oczekiwaniom lokalnego środowiska i dostosowywanie oferty edukacyjnej i doradczej do potrzeb lokalnych poprzez, między innymi: a) dostosowywanie ofert Akademickiego Centrum Językowego do potrzeb rynku lokalnego; b) działania w klasach patronackich, c) warsztaty dla uczniów i nauczycieli subregionu konińskiego. Wartym podkreślenia jest fakt, że w opracowaniu strategii Wydziału Filologicznego brali także udział przedstawiciele otoczenia reprezentujący placówki oświatowe w Koninie oraz firmy Konimpex i Fermintrade. Właśnie

z ich inicjatywy w dokumencie strategicznym wydziału znalazły się zapisy dotyczące otwartości i innowacyjności kształcenia, rozbudowania relacji z instytucjami administracji, oświaty i biznesem w regionie, dopasowania oferty edukacyjnej do dynamiki rynku pracy. O pełnym stopniu uwzględnienia tendencji rozwojowych zachodzących w obrębie branż związanych z działalnością zawodową, właściwą dla ocenianego kierunku, świadczą również zapisy w przedłożonych umowach o *Współpracy z podmiotem otoczenia społeczno-gospodarczego*, a także we wzorcach takich umów. Znajdują się w nich zapisy dotyczące „doskonalenia programu kształcenia poprzez uwzględnienie opinii zgłoszonych przez Interesariusza”, „prowadzenie niektórych zajęć dydaktycznych przez przedstawicieli Interesariusza” lub „organizowanie wspólnych przedsięwzięć dydaktyczno-naukowych, a w szczególności wykładów, seminariów, konferencji, a także studiów podyplomowych, kursów i szkoleń”. Umowy ze szkołami zawierają zapis o „wykorzystywaniu opinii Interesariusza przy opracowywaniu przez jednostkę zakładanych efektów kształcenia w odniesieniu do efektów kształcenia opisanych w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

Plany rozwoju kierunku w obszarze dostosowania do potrzeb rynku pracy opierają się głównie na wnioskach ze spotkań z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi w ramach Rad Programowych odbywających się dwa razy w roku. Przykładami tutaj mogą być: 1) uwzględnienie w koncepcji studiów II stopnia postulatu przedstawiciela firmy Sun Garden dotyczącego rozszerzenia filologii kierunkowej o drugi język; 2) zmodyfikowanie oferty kształcenia nauczycieli na specjalności filologia z komunikacją i elementami mediacji interkulturowej na wniosek nauczycieli liceów oraz przedstawiciela firmy Fermintrade; 3) wprowadzenie modułu z kulturą i językiem biznesu na wniosek przedstawiciela firmy Fermintrade. Kolejnym źródłem pozyskiwania informacji, na podstawie których kreowany jest rozwój kierunku są opinie programów kształcenia przedstawiane przez interesariuszy zewnętrznych. Na podstawie tych opinii wprowadzono między innymi: moduł z wiedzą o turystyce międzynarodowej i językiem włoskim – postulat biur podróży, moduł z językiem specjalistycznym – postulat biura tłumaczeń, sektora administracji państwowej, specjalizację dydaktyka – postulat szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, specjalizację translacja – postulat biur tłumaczeń oraz firm: Konimpex, Hellermann Tyton oraz Sun Garden. W najbliższych planach rozwoju kierunku przewiduje się poszerzenie kształcenia w zakresie specjalności translatorycznej o tłumaczenia symultaniczne.

Wymiernymi korzyściami dla studentów i absolwentów kierunku *filologia*, wynikającymi z przywołanych wyżej działań są: 1) rozwijanie świadomości funkcjonowania w przestrzeni gospodarczej; 2) możliwości zastosowania języka obcego w realnych sytuacjach; 3) wykonywanie praktycznych zadań przy użyciu języka obcego.

1.3.

Koncepcja kształcenia została prawidłowo powiązana z obszarem kształcenia, dziedzinami nauki i sztuki oraz dyscyplinami naukowymi. Jednostka przyporządkowała kierunek *filologia* (studia I i II stopnia) do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych oraz wskazała dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia – językoznawstwo, literaturoznawstwo i kulturoznawstwo. Sformułowane dla kierunku efekty kształcenia zostały prawidłowo powiązane z odpowiadającymi im obszarami wiedzy i kształcenia oraz dyscyplinami wiedzy. Są one jednocześnie zgodne z aktualnym stanem wiedzy w zakresie dyscypliny wiodącej – językoznawstwo, do której odnosi się większość efektów kształcenia oraz dyscyplin literaturoznawstwo i kulturoznawstwo.

1.4.

Efekty kształcenia dla wizytowanego kierunku *filologia*, określone zostały w *Uchwale Senatu PWSZ w Koninie Nr 163/V/V/2013 z dnia 15 maja 2013 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku studiów w PWSZ w Koninie oraz w Uchwale Senatu PWSZ w Koninie Nr 189/V/X/2013 r. z dnia 10 października 2013 w sprawie określenia efektów kształcenia dla programu kształcenia na studiach II stopnia na kierunku „filologia” o profilu praktycznym*. Na podstawie przedłożonej dokumentacji – programu kształcenia na kierunku filologia na lata 2016-2019 – można stwierdzić, że kierunkowe efekty kształcenia na wizytowanym kierunku odpowiadają wszystkim efektom obszarowym. Ponadto zawierają one na studiach pierwszego stopnia ogólne efekty kształcenia związane z wiedzą (K_W17), umiejętnościami (K_U18) odwołujące się do wybranej specjalności. Podobne rozwiązanie zastosowano na studiach drugiego stopnia, odwołując się w efektach dla modułów specjalizacyjnych w szerszym zakresie do kierunkowych efektów kształcenia. To

rozwiązanie było możliwe, dzięki ujęciu aspektów psychologiczno-pedagogicznych w treściach kształcenia dla specjalizacji translatorycznej. Szczegółowe efekty kształcenia zdefiniowane dla specjalności umożliwiają osiągnięcie wybranych kierunkowych efektów kształcenia, a wszyscy studenci bez względu na wybraną specjalność mają zapewnione realne osiągnięcie wszystkich kierunkowych efektów kształcenia. Jednocześnie można wskazać na uchybienia związane w kwestii zgodności, spójności i powiązania kierunkowych efektów kształcenia z koncepcją kształcenia na poziomie studiów I i II stopnia o profilu praktycznym oraz odniesieniem kierunkowych efektów kształcenia do obszarowych efektów kształcenia w zakresie nauk humanistycznych dla profilu praktycznego określonych w *Rozporządzeniu MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego*. Odnosi się to przede wszystkim do zbyt mało wyrazistej orientacji kierunkowych efektów kształcenia na profil praktyczny przy znaczącym udziale efektów kształcenia o charakterze ogólnoakademickim.

Stopień szczegółowości efektów kierunkowych jest na tyle elastyczny, aby umożliwić ich cykliczną modyfikację na poziomie przedmiotowym i modułowym zgodnie z planami rozwoju kierunku.

Na studiach I stopnia koncepcja zakłada przede wszystkim nabycie kompetencji językowych na poziomie C1, a także kompetencji interkulturowych, umiejętności przygotowania prac pisemnych, projektów i dyskusji, pracy w grupie, umiejętności korzystania z wiedzy i umiejętności w zakresie języka obcego i wiedzy ogólnej, zdobytej w ramach wybranej specjalności. Dla studiów I stopnia sformułowano 17 efektów z zakresu wiedzy, 20 z zakresu umiejętności i 9 z zakresu kompetencji społecznych. Na studiach II stopnia analogicznie: 15, 17 i 8. Określenie umiejętności związanych bezpośrednio z rynkiem zawodowym występuje w przypadku wybranych efektów, a pozostałe można pośrednio odnieść do potrzeb rynku pracy. Efekty z kategorii kompetencji społecznych mają przełożenie bezpośrednie i pośrednie na sytuację na rynku pracy.

Sposób sformułowania efektów kształcenia jest przy tym bardziej charakterystyczny dla profilu kształcenia ogólnoakademickiego niż praktycznego. Na przykład na studiach I stopnia w zakresie umiejętności H1PU_01: „potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i sposobów” przyporządkowano następujące efekty kierunkowe: K_U01: „potrafi korzystać z nabytej wiedzy gramatycznej i leksykalnej w celu rozumienia, interpretacji i konstruowania poprawnych wypowiedzi ustnych dotyczących tematów aktualnych odnoszących się do wiedzy ogólnej”; K_U02: „potrafi korzystać z nabytej wiedzy konstruując wypowiedzi poprawne pod względem merytorycznym”; K_U03: „Potrafi korzystać z nabytej wiedzy konstruując wypowiedzi poprawne pod względem fonetycznym”; K_U04: „potrafi konstruować wypowiedzi pisemne różnego typu (streszczenia, opowiadania, rozprawki, eseje) stosując wiedzę z dziedziny gramatyki i leksyki oraz opierając się na wiedzy ogólnej”; K_U18: „potrafi wyszukiwać, zestawiać informacje, wyciągać wnioski i przez to poszerzać swoją wiedzę ogólną w ramach wybranych specjalizacji” i K_U20: „potrafi wykorzystać wiedzę z zakresu PNJ i przedmiotów wynikających ze specjalizacji do pracy na płaszczyźnie translacji i pracować z językiem specjalistycznym zgodnie z oczekiwaniami pracodawcy”. Do efektu obszarowego, który dotyczy umiejętności wykorzystywania informacji w działalności zawodowej przypisano sześć efektów kierunkowych odnoszących się do akademickiej wiedzy filologicznej i poprawnego posługiwania się językiem obcym w typowych akademickich lub literackich formach wypowiedzi. Jedynie efekt K_U18 odnosi się do pozyskiwania informacji, z tym, że nie mają one służyć zastosowaniom praktycznym, a poszerzeniu wiedzy ogólnej studentów. Na sześć efektów tylko jeden odnosi się do oczekiwań rynku pracy. Analogiczna sytuacja dotyczy także studiów II stopnia. Związane jest zapewne z przekształceniem kierunku z profilu ogólnoakademickiego na profil praktyczny i zachowaniem niektórych tradycyjnych form akademickich. W tym kontekście zaleca się większe upraktycznienie zakładanych efektów kształcenia zgodnie z efektami obszarowymi dla profilu praktycznego.

Postulat ten należy także odnieść do opisu efektów kształcenia określonych dla pracy dyplomowej. W sylabusie seminarium dyplomowego na studiach I stopnia odnoszą się one do znajomości prawa autorskiego, samodzielnego zdobywania wiedzy i rozwijania umiejętności badawczych, umiejętności korzystania z biblioteki i źródeł internetowych, umiejętności analizowania i selekcjonowania informacji zgodnie z tematem pracy dyplomowej i określania priorytetów, które mogą być pomocne w przygotowaniu pracy dyplomowej. Na studiach II stopnia efekty kształcenia w seminarium

dyplomowym odnoszą się do posiadania uporządkowanej i pogłębionej wiedzy, znajomości metodologii badań i teorii badawczych, realizacji założonego zadania badawczego lub projektu zorientowanego na zastosowanie praktyczne, analizowania, oceniania i wykorzystywania informacji dla celów zawodowych, posiadania profesjonalnych badawczych i praktycznych, wrażliwości etycznej. Koncepcja seminarium dyplomowego na studiach I i II stopnia w większym stopniu zapewnia studentom możliwość przygotowania do prowadzenia pracy badawczej, niż związana jest z praktycznym przygotowaniem do zawodu nauczyciela lub tłumacza, choć starano się jej nadać także elementy praktyczne. Należy przy tym podkreślić, że efekty kształcenia sformułowane dla seminariów dyplomowych uwzględniają umiejętności samodzielnego analizowania i wnioskowania.

Uczelnia przyjęła te same kierunkowe efekty kształcenia dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, przy czym studia niestacjonarne nie są prowadzone. Studenci podczas spotkania z ZO PKA wskazywali, że ich zdaniem udostępnione na stronie internetowej Jednostki efekty kształcenia dla kierunku filologia są sprecyzowane w sposób niezrozumiały, choć nie potrafili wskazać konkretnych przykładów. Być może wynika to ze zbyt akademickiego sposobu formułowania efektów kształcenia w kontekście praktycznego profilu kierunku studiów.

Efekty kształcenia uwzględniają zdobywanie przez studentów praktycznych umiejętności, zwłaszcza w zakresie praktycznej nauki języka obcego, umożliwiając uzyskanie kwalifikacji w zawodach związanych z nauczaniem języków obcych i translatoryką oraz umożliwiając dalszy rozwój zawodowy.

Na studiach I stopnia jednostka kształci w zakresie dwóch specjalności językowych: filologii angielskiej i filologii germańskiej oraz przewiduje szeroką ofertę modułów specjalizacyjnych o charakterze zawodowym. Jednak na siedem zaplanowanych specjalizacji uruchamia dwie: 1) filologia angielska/germańska z językiem i kulturą biznesu, zwana w skrócie translatoryczną i 2) filologia angielska/germańska z komunikacją i elementami mediacji interkulturowej, zwana w skrócie nauczycielską, która przygotowuje do pracy w zawodzie nauczyciela. Na studiach II stopnia kształcenie odbywa się w ramach dwóch specjalności językowych: filologia angielska z językiem niemieckim i filologia germańska z językiem angielskim w zakresie dwóch specjalizacji: translatorycznej i dydaktycznej (nauczycielskiej), przy czym nie przygotowuje ona studentów w zakresie nauczania drugiego języka.

Program studiów na kierunku filologia studiów I i II stopnia posiada wyodrębnione efekty kształcenia dla specjalizacji nauczycielskiej odpowiadające ogólnym efektom kierunkowym. W zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są one zgodne z standardami kształcenia określonymi w załączniku do *Rozporządzenia MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*. Moduły przedmiotów określone w programie studiów specjalizacji nauczycielskiej odpowiadają efektom kształcenia określonym w standardzie, a niektóre przedmioty, np. psychologia komunikacji interpersonalnej w procesach negocjacyjnych i mediacyjnych wyposaża studentów w wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne, które mogą być przydatne w pracy nauczyciela, a nie wszystkie ujęte są standardach.

1.5.1.

Program studiów I i II stopnia przewiduje przygotowanie do zawodu nauczyciela w ramach wybieralnej specjalizacji. Uczelnia wskazała poniższy sposób realizacji standardów kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela.

Na studiach I stopnia specjalność ta nazwana jest komunikacją z elementami mediacji interkulturowej i w założeniu ma dawać szersze kompetencje, niż tylko do nauczania w szkole. Skutkuje to włączeniem przez jednostkę do modułów kształcenia określonych standardach kształcenia nauczycieli treści, które nie są przez nie przewidywane. I tak moduł 2, komponent 1: Ogólne przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne realizowany jest przez trzy przedmioty: 1) psychologia ogólna z elementami psychologii komunikacji i wywierania wpływu; 2) pedagogika ogólna z elementami pedagogiki interkulturowej; 3) psychologiczne teorie uczenia się i nauczania, z których każdy prowadzony jest w wymiarze 30 godzin co odpowiada minimum określonym w standardzie. Standard nie określa jednak efektów kształcenia **związanych z psychologią komunikacji, wywierania wpływu, czy pedagogiki interkulturowej**, uszczuplają więc one czas przeznaczony na treści wskazane w standardach. Komponent 2: Przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne na danym etapie

edukacyjnym realizowany jest w ramach kolejnych trzech przedmiotów: 1) przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne (15 godzin), 2) teoria i metody edukacji elementarnej (60 godzin) i psychologia komunikacji interpersonalnej w procesach negocjacyjnych i mediacyjnych (15 godzin), prowadzonych w wymiarze 90 godzin, co o 30 godzin przekracza minimalne wymogi standardu. Jednocześnie sylabusy przedmiotów przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne oraz psychologia komunikacji interpersonalnej w procesach negocjacyjnych i mediacyjnych nie uwzględniają treści określonych w standardzie dla odpowiedniego etapu edukacyjnego (m.in.: zagadnienia standardu: 2.3.4 Progi edukacyjne, 2.3.7 Zaburzenia funkcjonowania w okresie dorastania czy 2.3.8. Bezpieczeństwo uczniów).

Moduł 3, komponent 1 obejmujący kształcenie w zakresie podstawy dydaktyki realizowany jest w ramach przedmiotu podstawy dydaktyki w wymiarze 30 godzin, co odpowiada minimalnej liczbie określonej w standardzie. Komponent 2 w zakresie dydaktyki przedmiotu realizowany jest w ramach 1) dydaktyki języka niemieckiego lub angielskiego (90 godzin) i 2) komunikacji medialnej i kulturowej w dydaktyce (30 godzin), we wspólnym wymiarze 120 godzin, co o 30 godzin przekracza minimum określone w standardzie, co umożliwi rozszerzenie treści standardu oraz ich pogłębienie.

Wyodrębnionej grupie sylabusów dla specjalności nauczycielskiej dodatkowo zaplanowano także następujące przedmioty: 1) dykcja i emisja głosu i 2) bezpieczeństwo dzieci, realizując zapisy standardu dotyczące technik mówienia i znajomości przepisów BHP.

Na studiach drugiego stopnia moduł 2 komponent 1 standardu realizowany jest częściowo w ramach przedmiotów 1) pedagogika (15 godzin) i psychologia (15 godzin) obowiązkowych dla wszystkich studentów kierunku w ramach modułu kształcenia ogólnego i częściowo w ramach modułu specjalizacyjnego jako uzupełnienie kwalifikacji studentów, którzy podczas studiów pierwszego stopnia nie uzyskali przygotowania do zawodu nauczyciela w ramach przedmiotów 1) pedagogika ogólna z elementami pedagogiki interkulturowej (30 godzin) i 2) psychologiczne teorie uczenia się i nauczania (30 godzin). W sumie moduł 2, komponent 1 realizowany jest zgodnie ze standardem w wymiarze 90 godzin. Komponent 2 modułu 2 standardu odnoszący się do przygotowania psychologiczno-pedagogicznego na danym etapie edukacyjnym realizowany jest w ramach przedmiotów: 1) przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne (30 godzin), 2) komunikacja interpersonalna (15 godzin), 3) negocjacje w języku obcym (15 godzin). Dwa ostatnie przedmioty realizowane są w ramach modułu podstawowego na kierunku, a przypisane do nich treści nie odpowiadają treściom określonym w standardzie. Tym samym treści, na które standard przeznacza minimalnie 60 godzin realizuje się na ocenianym kierunku w wymiarze 30 godzin, a sylabus przedmiotu przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne nie uwzględnia specyficznych treści dla etapu edukacyjnego określonych w rozporządzeniu.

Uznając koncepcję specjalizacji na I i II stopniu studiów, która ma przygotować studentów do pracy w edukacji w szerszym stopniu niż przewidują to standardy kształcenia nauczycieli, należy jednoznacznie stwierdzić, że minimalna liczba godzin przeznaczona dla poszczególnych modułów wskazanych w standardach powinna być przeznaczona wyłącznie na treści i efekty kształcenia przez nie wskazane. Wszelkie dodatkowe kompetencje powinny być realizowane w ramach dodatkowych zajęć dydaktycznych.

Moduł 3, komponent 1 obejmujący kształcenie w zakresie podstawy dydaktyki realizowany jest w ramach wykładu specjalizacyjnego w wymiarze 30 godzin, co odpowiada minimalnej liczbie określonej w standardzie. Umożliwia on uzupełnienie kwalifikacji studentom, którzy podczas studiów pierwszego stopnia nie uzyskali przygotowania do zawodu nauczyciela. Komponent 2 modułu 3 realizowany jest w ramach dydaktyki nauczania języka obcego w wymiarze 90 godzin co odpowiada minimum określonemu w standardzie. Należałoby jednak postulować podział godzin na 2-3 przedmioty i ich wyspecjalizowanie.

Jednocześnie w wyodrębnionej grupie sylabusów dla specjalności nauczycielskiej dodatkowo zaplanowano przedmiot prawo oświatowe z elementami BHP.

Podsumowując wskazane przez uczelnię przedmioty w wymiarze godzinowym realizują minima określone w standardach kształcenia nauczycieli dla modułów 2 i 3, jednak analiza przedmiotowych efektów kształcenia i przede wszystkim treści przypisanych do poszczególnych przedmiotów upoważnia do stwierdzenia, że na studiach I i II stopnia nie jest realizowany w pełni moduł 2 standardów kształcenia nauczycieli w zakresie ogólnego przygotowania psychologiczno-pedagogicznego.

Organizacja procesu kształcenia w zakresie kolejności realizacji poszczególnych modułów i ich komponentów zgodna jest ze standardami kształcenia przygotowującymi do zawodu nauczyciela.

1.5.2.

Dobór treści programowych jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia i uwzględnia aktualny stan wiedzy odnoszący się do dyscyplin tworzących oceniany kierunek: językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa. Umożliwia to studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Studenci, realizując opisane w sylabusach przedmioty, nabywają podstawową wiedzę i umiejętności z w/w dyscyplin na studiach I stopnia i pogłębiają je na studiach II stopnia, przez co osiągają podczas studiów efekty kształcenia. Specyfika kształcenia filologicznego zakłada osiągnięcie przez studentów przede wszystkim praktycznych umiejętności w zakresie posługiwania się językiem obcym, które znajdują zastosowanie w różnych gałęziach gospodarki, administracji i edukacji, głównie w zawodach tłumacz i nauczyciel, choć absolwenci filologii obcych podejmują pracę zawodową we wszystkich branżach, w których język obcy wykorzystywany jest jako narzędzie np. w działaniach marketingowych, promocyjnych, hotelarstwie, gastronomii itp. Pracodawcy podczas spotkania jednoznacznie podkreślili, że (poza przygotowaniem do zawodu nauczyciela) nie oczekują od uczelni przygotowania absolwentów w zakresie wyspecjalizowanych branż gospodarki i administracji, wskazując, że absolwenci kierunku nabywają odpowiednie kompetencje po podjęciu pracy, a w razie potrzeby kierowani są na odpowiednie szkolenia. W tym sensie koncepcja kształcenia odpowiada oczekiwaniom rynku pracy związanym z umiejętnościami praktycznymi w zakresie posługiwania się językiem obcym, które realizowane jest w ramach rozbudowanego modułu praktycznej nauki języka poszerzonego o specjalizacyjny moduł translatoryczny, a w przypadku przygotowania do zawodu nauczyciela o specjalizację nauczycielską. Ze swej strony jednostka spełnia oczekiwania pracodawców wprowadzając do programów studiów treści, odpowiadające aktualnym rozwiązaniom naukowym (np. nowoczesne metody mnemotechniczne konsekwentnych czy stosowanie technik cyfrowych w nauczaniu), które znajdują zastosowanie praktyczne na rynku pracy oraz kładąc duży nacisk na kierunkowe efekty kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społeczne w zakresie PNJ. W planach jednostka ma wprowadzenie kształcenia w zakresie tłumaczeń symultanicznych. Uczelnia stara się także wprowadzać do programu studiów przedmioty pozwalające na wprowadzenie absolwentów do innych zawodów niż nauczyciel i tłumacz. Przykładowa analiza karty przedmiotu przedsiębiorczość zawiera efekty z zakresu umiejętności i kompetencji związane z kontekstem biznesowym. Metoda oceny (przygotowanie projektu biznesowego) pozwala zweryfikować zakładane efekty. W odniesieniu do warsztatów komunikacji i języka specjalistycznego akcent położony jest na umiejętności i kompetencje wykorzystywane w sytuacji zawodowej (3 efekty z zakresu umiejętności i 2 z zakresu kompetencji społecznych). Moduły przedmiotów zarówno na studiach I jak i II stopnia przewidują także kształcenia w zakresie metodologii nauk i pisanie prac naukowych, co odpowiada mocno nasyconym myśleniem ogólnoakademickim efektom kształcenia.

Znajduje to także odzwierciedlenie w problematyce prac dyplomowych, których zdecydowana większość koncentruje się na tematach związanych z teorią i praktyką translacji oraz nauczaniu języków obcych, ale nie mają one charakteru wdrożeniowego, odnosząc się najczęściej do aspektów teoretycznych. Nieliczne z nich dotyczą zagadnień literaturoznawstwa lub kulturoznawstwa, ale i te, dzięki temu, że przygotowywane są zarówno na studiach I jak i II stopnia w języku obcym rozwijają i weryfikują praktyczne umiejętności w zakresie posługiwania się językiem obcym. Należy jednak zastrzec, że tylko w przypadku studiów II stopnia został zakończony cykl kształcenia w ramach profilu praktycznego, w przypadku studiów I stopnia wszystkie zakończone prace dyplomowe odnoszą się jeszcze do profilu ogólnoakademickiego.

Treści programowe w zakresie przygotowania do zawodu nauczyciela są zgodne z treściami uwzględnionymi w standardzie, a nawet je poszerzają. Fakt ten można by ocenić pozytywnie, gdyby nie zdiagnozowane na studiach I i II stopnia wprowadzenie ich kosztem godzin przeznaczonych na realizację modułu 2 standardu odnoszącego się do przygotowania psychologiczno-pedagogicznego na danym etapie edukacyjnym.

1.5.3.

Proces dydaktyczny wizytowanego kierunku pozwala na systematyczne poszerzanie kompetencji lingwistycznych w różnych zakresach tematycznych, również tych, które odnoszą się do języka

specjalistycznego i kompetencji praktycznych, istotnych zawodowo na rynku pracy. Metody dydaktyczne stosowane w ramach poszczególnych modułów podporządkowane są osiągnięciu przypisanych do nich efektów kształcenia. Umożliwiają one rozwijanie sprawności receptywnych i produktywnych i sięgają do takich form pracy ze studentami, które aktywizują i stymulują ich do pogłębionej refleksji w ramach realizowanej tematyki zajęć, systematyczności w podnoszeniu kompetencji językowych, gotowości do rozwiązywania stawianych zadań dydaktycznych w kontekście ich praktycznego zastosowania na runku pracy. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, co inspiruje do systematyczności i pozwala studentom na osiągnięcie założonych efektów kształcenia, m.in. przez aktywną pracę na zajęciach, tematyczne prace pisemne, wizyty studyjne u interesariuszy zewnętrznych przybliżające studentów do środowiska pracy, projekty grupowe i indywidualne, prezentacje, wystąpienia na forum grupy, przygotowujące studenta do opracowania projektu dyplomowego czy studium przypadku. Również wykorzystanie specjalistycznego oprogramowania (np. do zajęć tłumaczeniowych) pomaga zdobywać praktyczne doświadczenie.

Poza tym studenci mają stały dostęp do indywidualnych spotkań z nauczycielami dydaktycznymi w ramach ustalonych konsultacji. Jednostka przygotowana jest do adaptacji metod kształcenia do różnych niepełnosprawności, przy czym skala i metody adaptacji uzależnione są od konkretnych przypadków dysfunkcyjności studentów. Do tej pory jednostka nie musiała podejmować w tym zakresie żadnych szczególnych działań. Przyjęte metody kształcenia umożliwiają osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Zdania studentów na temat metod kształcenia w czasie spotkania z ZO PKA były podzielone, część z nich oczekiwałaby większego ich uprzączynienia.

Ogólne zasady dotyczące pracy dyplomowej określa § 39-41 *Regulamin studiów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie* (załącznik do uchwały nr 293/V/III/2015 Senatu PWSZ w Koninie z dnia 17 marca 2015 r.); szczegółowe uregulowania odnośnie do przygotowania i złożenia pisemnej pracy dyplomowej jak i przystąpienia studenta do egzaminu dyplomowego zawarte są w *Uchwale Nr 16/2015 Rady Wydziału Filologicznego PWSZ w Koninie z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie zasad przygotowywania pracy dyplomowej na kierunku „filologia”*, w myśl której praca licencjacka powinna mieć charakter empiryczny lub analityczny przy odniesieniu do właściwej teorii i powinna być oparta na: badaniach ilościowych, jakościowych w tym eksperymentach, projektach, studium przypadku, analizie porównawczej lub innej formie pracy badawczej; praca magisterska zaś powinna mieć charakter analityczny i odnosić się do właściwej dla przedmiotu badań teorii, wyników dotychczasowych badań, badań ilościowych lub jakościowych w tym eksperymentów i powinna być przedstawiona w formie projektu, studium przypadku, analizy porównawczej lub innego rodzaju pracy badawczej. Sylabus seminarium dyplomowego na I stopniu studiów wskazuje, że celem zajęć jest opanowanie przez studenta wiedzy dotyczącej sposobów gromadzenia materiałów, zdobycie wiedzy odnoszącej się do wymogów merytorycznych pracy dyplomowej, zapoznanie studentów z prawem autorskim i pozyskanie umiejętności teoretycznego opracowania wybranego problemu na podstawie literatury fachowej i przedstawienie propozycji praktycznych w tym zakresie. Seminarium licencjackie trwa dwa semestry. Na studiach II stopnia celem seminarium dyplomowego jest poszerzenie wiedzy z przedmiotu i przygotowanie do seminarium magisterskiego, opanowanie umiejętności analizy i samodzielne tworzenie tekstów naukowych z poszanowaniem kwestii etycznych. Seminarium magisterskie trwa cztery semestry. Metody stosowane podczas seminarium dyplomowego polegają na indywidualnej pracy ze studentami zarówno podczas zajęć, jak i dodatkowych konsultacji i w świetle przejranych prac dyplomowanych wykazują się skutecznością w zakresie osiągnięcia wskazanych w sylabusie celów i efektów kształcenia.

Praktyczne zadania wykonywane przez studentów to przede wszystkim opracowanie indywidualnego systemu notacji konsekwentnej, tłumaczenia tekstów oraz w przypadku specjalności nauczycielskiej przygotowywanie pomocy dydaktycznych oraz koncepcji i scenariuszy lekcji. W kontekście profilu praktycznego kierunku należy wskazać na konieczność poszukiwania nowych form działań praktycznych wykonywanych przez studentów. Metody przyjęte na kierunku sięgają do najnowszych osiągnięć dydaktyki w szkole wyższej (m.in. wykorzystywanie programów komputerowych), jednak w chwili obecnej proporcjonalnie bardziej odpowiadają kształceniu ogólnoakademickiemu niż praktycznemu.

1.5.4.

Punkty ECTS niezbędne do uzyskania założonych efektów kształcenia szacowane są przy założeniu, że jeden punkt odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta, w zależności od specyfiki przedmiotu. Planowany w każdym przedmiocie nakład pracy obejmuje liczbę godzin kontaktowych (wykłady, ćwiczenia, konsultacje, zaliczenie/egzamin) oraz niekontaktowych (samodzielna praca studenta: przygotowanie do zajęć, do egzaminu, pracy zaliczeniowej). Szacunkowe nakłady pracy dla każdego studenta są planowane przez osoby przygotowujące karty przedmiotów, ewentualnie korygowane przez osoby prowadzące przedmiot. Nakład pracy studenta wyrażony jest w godzinach, a nie w punktach ECTS, ponadto w sylabusie przedmiotu w rubryce liczba godzin, odnoszącej się do liczby godzin zajęć podawany jest wyrażony w godzinach nakład pracy (np. 100 godzin), wraz z podaniem jego struktury.

Czas trwania kształcenia, na studiach I stopnia wynosi sześć semestrów i na studiach II stopnia – cztery semestry i umożliwia realizację treści programowych oraz dostosowany jest do efektów kształcenia. Minimalna liczba punktów ECTS, którą studenci muszą zdobyć dla uzyskania dyplomu na studiach I stopnia wynosi 180 ECTS i na studiach II stopnia – 120 ECTS. Poza tym studenci mają możliwość skorzystania z indywidualnych spotkań z wykładowcami poszczególnych przedmiotów w formie konsultacji, mogąc liczyć na wsparcie w podnoszeniu kompetencji językowych.

Punkty ECTS przyporządkowane do poszczególnych przedmiotów z reguły prawidłowo szacują czas przeznaczony na realizację treści kształcenia i osiągnięcie przypisanych do przedmiotu efektów kształcenia. Jednostka przeprowadza stały monitoring prawidłowości przyporządkowania punktów ECTS do poszczególnych przedmiotów i wprowadza korekty związane ze zmianami treści kształcenia lub przyporządkowaniem efektów kształcenia.

1.5.5.

Punktacja ECTS na kierunku filologia w PWSZ w Koninie zarówno studiów I jak i II stopnia odpowiada wymaganiom § 4, ust. 1 pkt. 2, 6-10, 12 oraz ust. 2 i ust. 5 *Rozporządzenia MNiSW z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia*.

Program studiów nie wykazuje modułów zajęć powiązanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, którym przypisano ECTS w wymiarze większym niż 50% minimalnej liczby punktów, którą student musi uzyskać, by otrzymać dyplom ukończenia studiów (§ 4 ust. 4). W raporcie samooceny w tym zakresie wskazano następujące moduły dla studiów I stopnia:

- język obcy (7 ECTS);
- technologia informacyjna (2 ECTS);
- praktyczna nauka języka angielskiego / niemieckiego (58 ECTS);
- wybrane elementy języka zawodowego (1 ECTS);
- warsztaty komunikacji i języka specjalistycznego (2 ECTS);
- wiedza o akwizycji i nauce języka (1 ECTS);
- moduł kształcenia w zakresie specjalizacji nauczycielskiej lub translatorskiej (16 ECTS);
- praktyka zawodowa (10-19 ECTS).

Na studiach II stopnia odpowiednie przedmioty obejmują:

- język obcy (8 ECTS);
- praktyczna nauka języka angielskiego / niemieckiego (29 ECTS);
- komunikacja interpersonalna (2 ECTS);
- negocjacje w języku obcym (2 ECTS);
- IT – narzędzie pracy nauczyciela i tłumacza (1 ECTS);
- praktyczna nauka języka niemieckiego / angielskiego jako drugiego języka (12 ECTS);
- tłumaczenie w drugim języku (2 ECTS);
- komunikacja interpersonalna w drugim języku (1 ECTS);
- moduł kształcenia w zakresie specjalizacji nauczycielskiej / translacyjnej (11 ECTS);
- praktyka zawodowa (5-10 ECTS).

W sumie na studiach I stopnia na przedmioty związane z praktycznym przygotowaniem do zawodu przeznaczają się w zależności od wybranej specjalizacji 96-105 ECTS a na studiach II stopnia – 73-78

ECTS, co spełnia wymogi rozporządzenia. Większość zajęć o charakterze praktycznym odbywa się w warunkach dydaktycznych, co odpowiada – zgodnie z oczekiwaniami pracodawców – koncepcji studiów polegającej na praktycznym kształceniu językowym, a znaczna część sytuacji zawodowych zarówno w ramach specjalności translatorskiej, jak i nauczycielskiej jest możliwa do odtworzenia w warunkach uczelni. Mimo że zajęcia odbywają się w salach dydaktycznych, położono nacisk na mniejsze grupy i wykorzystanie nowych technik nauczania, poprzez kontakt z żywym językiem i współpracę tłumaczeniową ze studentami z USA (North Dakota State University). Narzędziem komunikacji jest tu aplikacja Skype czy WhatsApp. Studenci z Polski i z USA dokonują wzajemnego sprawdzania prac, esejów i tłumaczeń. Wątpliwości może budzić włączenie do grupy zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym praktycznej nauki języków obcych. Jednak forma realizacji zajęć, zapewnienie pracy w małych grupach, wykorzystywanie języka jako narzędzia pozwalającego na komunikowanie się w różnych sytuacjach zawodowych z wykorzystaniem specjalistycznego słownictwa pozwala i te zajęcia zaliczyć do tej grupy.

Liczba punktów przyporządkowana poszczególnym modułom specjalności nauczycielskiej jest zgodna z minimalnymi wymaganiami opisanymi w *Rozporządzeniu MNiSW w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela z dnia 17 stycznia 2012 roku*. Na studiach I stopnia moduł 2 standardu realizowany jest w wyższym niż minimalny wymiarze godzinowym, co nie zostało uwzględniane w doszacowaniu nakładu pracy studenta, natomiast moduł 3 realizowany jest w minimalnej liczbie godzin, a dodano do niego 2 punkty ECTS. Należałoby przeprowadzić korektę polegającą na przesunięciu tych punktów z modułu 3 na moduł 2. Na studiach drugiego stopnia spełniając minimalne wymogi standardu w zakresie wymiaru godzinowego przeszacowano nakład pracy studenta o 5 ECTS.

1.5.6.

Zgodnie z koncepcją studiów uczelnia umożliwia studentom kierunku *filologia* elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze przewidzianym odpowiednimi przepisami.

W przypadku studiów I stopnia na przedmioty do wyboru składają się:

- język obcy (7 ECTS);
- wychowanie fizyczne (1 ECTS);
- seminarium dyplomowe (16 ECTS);
- moduł specjalizacyjny nauczycielski/translatorski w tym praktyka (29/39 ECTS);

W sumie wskazane przedmioty dają w zależności od wybranej specjalizacji 53/63 ECTS, w związku z czym studenci specjalizacji nauczycielskiej nie otrzymują oferty zajęć do wyboru w wymiarze co najmniej 30% minimalnej liczby punktów ECTS przepisanych do studiów I stopnia (tj. 54 ECTS).

Na studiach II stopnia na przedmioty do wyboru składają się:

- język obcy (8 ECTS)
- wychowanie fizyczne (1 ECTS);
- antropologia lub logika (1 ECTS);
- kultura medialna lub estetyka i recepcja literatury (1 ECTS);
- stylistyka języka polskiego lub retoryka (1 ECTS);
- seminarium magisterskie (12 ECTS);
- seminarium uzupełniające (6 ECTS);
- moduł specjalizacyjny nauczycielski/translatorski w tym praktyka (21/31 ECTS).

W sumie wskazane przedmioty dają w zależności od wybranej specjalizacji 40/50 punktów ECTS, co w obu przypadkach przekracza 30% (36 ECTS) minimalnej liczby punktów ECTS przypisanych do studiów II stopnia.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że wskazane przedmioty i moduły zajęć do wyboru (poza wychowaniem fizycznym), odpowiadają dyscyplinom naukowym do których przypisane zostały efekty kształcenia lub dotyczą praktycznej działalności zawodowej. W rzeczywistości jednak Uczelnia ogranicza wybór w zakresie języka obcego. Studenci na spotkaniu z ZO PKA stwierdzili, że w przypadku lektoratu ogranicza się tylko do jednego języka (na filologii angielskiej do języka niemieckiego lub odwrotnie), studenci zaś zgłosili chęć uczenia się na I i II stopniu także innych języków obcych. W tych okolicznościach jedynie studenci studiów I i II stopnia na specjalizacji translatorskiej otrzymują zajęcia do wyboru w liczbie odpowiadającej normom określonym w

przepisach. W przypadku specjalizacji przygotowującej do zawodu nauczyciela na studiach I stopnia studenci uzyskują 53 zamiast 54 ECTS (łącznie z lektoratem), na studiach drugiego stopnia po odliczeniu punktów za lektorat uzyskują 32 zamiast 36 ECTS.

1.5.7.

Dobór form zajęć dydaktycznych w programie studiów na I jak i na II stopniu umożliwia pełne osiągnięcie efektów kształcenia przypisanych do poszczególnych modułów i przedmiotów. Zdecydowana większość zajęć odbywa się w formie ćwiczeń i warsztatów. Zajęcia ćwiczeniowe i warsztatowe organizowane są w grupach ok. 20 osobowych. Wykłady natomiast w większych liczebnie grupach, do ok. 80 osób (*Uchwała nr 69/VI/IV2016 Senatu PWSZ w Koninie z dnia 26 kwietnia 2016 r. w sprawie wytycznych dla rad wydziałów w zakresie organizacji procesu kształcenia studentów w roku akademickim 2016/2017*). Niska liczebność grup w połączeniu z dużym udziałem zajęć ćwiczeniowych i warsztatowych zapewnia zwiększenie efektywności osiągania efektów kształcenia. W zależności od wybranej ścieżki kształcenia na studiach I stopnia proporcje różnych form zajęć wahają się od 27% do 35% wykładów i od 65% do 73% ćwiczeń, seminariów i konwersatoriów, natomiast na studiach II stopnia wartości wynoszą odpowiednio: 38%-39% i 61%-62%. Przewidziane w programie studiów formy dydaktyczne (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria i praktyki) uwzględniają specyfikę poszczególnych przedmiotów i zapewniają studentom osiągnięcie założonych efektów kształcenia, także w zakresie zdobywania kompetencji związanych z praktyką zawodową. Zajęcia związane z rozwijaniem umiejętności praktycznych odbywają się we właściwej proporcji do innych zajęć, ze względu na specyfikę kształcenia w zakresie języków obcych głównie w warunkach dydaktycznych. Przyporządkowano im zwykle formy ćwiczeniowe, tymczasem dla części z nich, podczas których wypracowywane są umiejętności z zakresu tłumaczeń ustnych, tłumaczeń pisemnych, korespondencji biznesowej i tekstów ekonomicznych itd. właściwszą byłaby forma laboratoriów, umożliwiającą pracę w mniejszych grupach aktywizujących wszystkich studentów.

Zajęcia organizowane są z poszanowaniem zasad higieny nauczania, nie przekraczając ośmiu godzin dydaktycznych dziennie z odpowiednimi przerwami. Jednostka skutecznie unika także blokowania zajęć z tym samym wykładowcą w ciągu jednego dnia. W opinii studentów niedostatkiem planu zajęć jest brak jednego dnia wolnego w ciągu tygodnia, przeznaczonego na realizację praktyk.

Na kierunku *filologia* nie prowadzi się zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

1.5.8.

Organizację praktyk zawodowych określają: *Zarządzenie Nr 98/2013 Rektora PWSZ w Koninie z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie regulaminu studenckich praktyk zawodowych*, *Decyzja Nr 5/2015 Dziekana Wydziału Filologicznego z dnia 24 listopada 2015 r. w sprawie regulaminu studenckich praktyk zawodowych na Wydziale Filologicznym oraz Wydziałowa Instrukcja organizacji i przebiegu praktyk studenckich pedagogicznych i niepedagogicznych na kierunku filologia*. Celem praktyk jest zapoznanie studenta ze specyfiką środowiska zawodowego, zasadami funkcjonowania firmy, efektywnego zarządzania czasem, doskonalenie umiejętności posługiwania się językiem obcym w sytuacjach zawodowych.

Na studiach I stopnia praktyka zawodowa odbywa się w wymiarze 450 godzin, którym przyporządkowano 19 punktów ECTS (semestr II – 90 i w semestrach III-V po 120 godzin). Na studiach II stopnia odpowiednia praktyka została podzielona na dwa rodzaje: 300 godzin praktyki zawodowej, której przyporządkowano 10 punktów ECTS (semestr I – 60 godzin, II – 30, III – 120 i IV 90) oraz praktykę zawodową niepedagogiczną w wymiarze 150 godzin, którym przyporządkowano 5 ECTS (semestr I – 30, semestr II-III po 60 godzin). W sumie 450 godzin i 15 ECTS.

Dla każdego rodzaju praktyk sformułowano osobno efekty kształcenia. Dla studiów I stopnia dotyczą one wiedzy z zakresu znajomości języka specjalistycznego oraz przepisów prawa pracy, BHP i PPOŻ itp., umiejętności posługiwania się językiem specjalistycznym w kontaktach zawodowych oraz kompetencji społecznych związanych ze świadomością samodoskonalenia i pracy w grupie, empatii, postaw prospołecznych i odpowiedzialności. Efekty te powtórzone są dla praktyk zawodowych na II stopniu studiów, przy czym w przypadku praktyki w wymiarze 150 godzin zostały poszerzone o wiedzę z zakresu przepisów regulujących pracę tłumacza przysięgłego, przy czym nie

ma obowiązku przeprowadzenia jej w biurach tłumaczeń posiadających odpowiednie uprawnienia. Praktyka ta odbywa się w formie samodzielnie wykonywanych tłumaczeń dokumentów i omawiania wykonania powierzonych działań przy pomocy wydziałowego opiekuna praktyk, który zajmuje się doбором dokumentów do tłumaczenia (10 różnych dokumentów z dziedziny tłumaczeń ekonomicznych prawnych, medycznych, sądowych itp.). Studenci w ramach tej praktyki nie mają kontaktu ze środowiskiem zawodowym, a program praktyki nie przewiduje w jaki sposób studenci mają zdobyć wiedzę w zakresie regulacji prawnych dotyczących pracy tłumacza przysięgłego, nie tworzy także sytuacji, w których studenci mogliby osiągnąć kompetencje społeczne w zakresie pracy w grupie, empatii, otwartości i poczucia odpowiedzialności. W tym przypadku mamy do czynienia z powierzeniem studentom do samodzielnego wykonania określonych zadań, które potem omawiane są z nauczycielem akademickim. Forma ta nie odpowiada praktykom zawodowym, które powinny odbywać się w środowisku pracy i w tym kontekście społecznym stawiać przed studentami zadania związane z wykonywaniem obowiązków zawodowych.

Pozostała część praktyki w wymiarze 300 godzin i praktyka zawodowa na studiach I stopnia odbywa się w zakładach pracy, przedsiębiorstwach instytucjach państwowych, biurach tłumaczeń itp., w których studenci mają za zadanie obserwowanie pracy na różnych stanowiskach, asystowanie przy wykonywaniu standardowych obowiązków oraz samodzielne wykonywanie powierzonych zadań wskazanych przez pracodawcę z wykorzystaniem języka obcego. Szczegółowe treści realizowane podczas tych praktyk określa program praktyk zawodowych tworzony w porozumieniu między uczelnią a zakładem pracy, przy czym zadaniem jednostki jest stwierdzenie jego zgodności z efektami kształcenia. Rozwiązanie to w związku z szeroką gamą instytucji, w których studenci mogą odbywać praktyki należy uznać za właściwe. Zapewnia ono uzyskanie przez studentów wszystkich efektów kształcenia przypisanych do praktyk zawodowych realizowanych w środowisku pracy.

W przypadku specjalizacji komunikacja z elementami kultury multimedialnej, która na studiach I stopnia przygotowuje do zawodu nauczyciela praktyka została podzielona na dwie części. 300 godzin praktyki zawodowej, której przyporządkowano 10 punktów ECTS (realizowana w semestrach III-IV po 90 i w V-VI po 60 godzin) i 150 godzin praktyki pedagogicznej, której przyporządkowano 7 ECTS (realizowana w semestrze w III w wymiarze 20 godzin, IV – 30 i V-VI po 50). Część praktyki w wymiarze 300 godzin odbywa się na tych samych zasadach co praktyki zawodowe na specjalnościach nienauczyielskich i nie musi odbywać się w instytucjach edukacyjnych. Część druga praktyki w wymiarze 150 godzin ma za zadanie realizować wymogi standardów kształcenia nauczycieli. Efekty kształcenia opracowane dla tej części praktyki odpowiadają ogólnym efektom kształcenia sformułowanym dla specjalności, jednak nie zostały one osobno sformułowane dla praktyki w zakresie pedagogiczno-psychologicznym modułu 2 standardów i praktyki w zakresie dydaktycznym modułu 3. Podobnie dla obu rodzajów praktyki sformułowano jeden wspólny sylabus, który pod względem sekwencji godzin przewidzianych w kolejnych semestrach różni się od programu studiów i do tego jest wewnętrznie sprzeczny. I tak podany w nim ogólny wymiar godzin wynosi 165 a rozkład godzin na semestry w zamieszczonej poniżej tabeli: III - 30, IV – 20 i V-VI po 50. Przy czym w tej samej tabeli, wskazuje się, że 30-godzinnej praktyce w semestrze III odpowiada 20 godzin praktyki w przedszkolu/szkole podstawowej, a w semestrze IV odpowiednio 20 i 30.

Zakładając, że praktyka odbywa się zgodnie z dalszym opisem sylabusu, to w semestrze III realizowana jest w wymiarze 30 godzin praktyka pedagogiczno-psychologiczna, którą studenci odbywają indywidualnie lub w kilkuosobowych grupach. Jej zadaniem jest kształtowanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych zgodnie z opisem standardów kształcenia nauczycieli. Po tym etapie studenci realizują praktykę dydaktyczną, która obejmuje 75 godzin praktyki obserwacyjnej (VI semestrze 20 godzin, V– 50 i VI – 5) oraz praktykę związaną z prowadzeniem zajęć przez studenta w wymiarze 45 godzin w VI semestrze, przy czym nie sprecyzowano ile godzin zajęć student powinien przeprowadzić, a ewentualne nałożenie na studenta obowiązku przeprowadzenia 45 godzin lekcyjnych podczas jednego semestru, w którym uczęszcza on także na zajęcia w uczelni jest zdecydowanie zbyt wysokim obciążeniem. Szczegółowe treści realizowane na praktykach pedagogicznych określa program praktyk tworzony przez poszczególnych nauczycieli opiekunów praktyk w szkołach w porozumieniu z opiekunem praktyk z ramienia wydziału, który musi być zgodny z *Instrukcją praktyki psychologiczno-dydaktycznej* i *Instrukcją praktyki dydaktycznej*, szczegółowo opisujących zakres czynności studentów, który jest zgodny z wymogami standardu. Podsumowując, poza wskazanymi nieścisłościami, praktyka nauczycielska na studiach I stopnia odbywa się w wymiarze, sekwencjach i

warunkach zgodnych ze standardami kształcenia nauczycieli, w sposób umożliwiający osiągnięcie właściwych efektów kształcenia.

Na studiach II stopnia kształcenie nauczycieli odbywa się w ramach specjalności „dydaktyka”, a praktyki w tym zakresie zorganizowane są podobnie jak na studiach I stopnia. Studenci zobowiązani są do odbycia praktyki zawodowej w wymiarze 300 godzin, którym przyporządkowano 10 punktów ECTS (semestr I – 60 godzin, II – 30, III – 120 i IV – 90), dla której sformułowano efekty kształcenia dotyczące posiadania odpowiedniej wiedzy filologicznej i metodologicznej, ale także w zakresie nauk prawnych czy ekonomicznych, prawa autorskiego oraz umiejętności służących prowadzeniu badań i posługiwania się językiem obcym, a także kompetencji społecznych związanych z pracą w grupie. Efekty te są bardziej rozbudowane niż w analogicznej praktyce dla specjalności translatorskiej i w znacznej mierze nawiązują do studiów o profilu ogólnoakademickim. Druga część praktyki odnosi się do kształcenia nauczycieli i wg programu studiów realizowana jest w wymiarze 150 godzin (semestr I – 30 godzin, II-III po 60 godzin), którym przyporządkowano 5 punktów ECTS. Przy czym dokument ten w dalszej części podaje sprzeczne informacje, bo wg szczegółowego zakresu praktyki odbywa się ona w semestrach I-IV: semestrze I jako praktyka pedagogiczno-psychologiczna w wymiarze 30 godzin, a następnie jako praktyka dydaktyczna obserwacyjna semestrze II – 60 godzin i w semestrze III – 15, część praktyki przeznaczona na prowadzenie zajęć zaplanowano w semestrze IV w wymiarze 45 godzin. Program studiów nie nakłada na studentów obowiązku odbycia praktyki w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Sformułowane dla praktyki odbywanej w szkole efekty kształcenia nie odnoszą się do efektów kształcenia sformułowanych dla specjalizacji oraz zawartych w standardach kształcenia nauczycieli, lecz dotyczą posiadania szczegółowej wiedzy przedmiotowej, metodologicznej i metodycznej w zakresie językoznawstwa, literaturoznawstwa lub innych pokrewnych dyscyplin, stosowania pogłębionej wiedzy w wybranej sferze działalności twórczej, kulturalnej, edukacyjnej, medialnej lub promocyjno-reklamowej, umiejętności rozwiązywania problemów w praktyce zawodowej w kontekście specyfiki twórczości literackiej i estetyki języka, posiadania umiejętności badawczych, wykorzystywania wiedzy do celów zawodowych, współdziałania w grupie. Efekty te zostały przeniesione do sylabusu przedmiotu praktyka zawodowa pedagogiczna, który odnosi się do realizacji praktyki w zakresie modułu 3 standardu, przy czym zawarte w nim treści kształcenia są spójne z efektami kształcenia sformułowanymi dla specjalności i zdefiniowanymi w standardzie kształcenia. Sylabus przedmiotu także nie określa typu szkół, w których student ma obowiązek odbyć praktykę. Na obowiązek odbycia praktyki w szkole gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej wskazuje dopiero *Instrukcja praktyki dydaktycznej* przy czym nie określa ona proporcji godzin praktyki odbywanych w obu typach szkół. Odrębny sylabus przygotowano dla praktyki w zakresie psychologiczno-pedagogicznym, przy czym jest on obciążony tymi samymi wadami merytorycznymi.

Koncepcja praktyk przygotowujących do zawodu nauczyciela na II stopniu studiów jest niespójna i nie gwarantuje uzyskaniu porównywalnych kwalifikacji w zakresie kompetencji do nauczania w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej, choć kolejność poszczególnych rodzajów praktyki przeznaczona na nią liczba godzin zgodna jest z minimalnymi wymogami standardów kształcenia nauczycieli.

W związku z kształceniem na profilu praktycznym wątpliwości budzi przeznaczenie na praktyki przygotowujące do zawodu nauczyciela tylko minimalnego wymiaru godzin określonego w standardach i przeznaczenie na praktyki nienauczycielskie, obowiązujące także studentów specjalizacji nauczycielskiej, dwukrotnie większego czasu. Zdecydowanie należy odwrócić te proporcje, a przynajmniej wyrównać.

Zgodnie z *Regulaminem studenckich praktyk zawodowych Wydziału Filologicznego z dnia 24 listopada 2015 roku* ich zaliczenia dokonuje wydziałowy opiekun praktyk na podstawie wymaganej dokumentacji i przeprowadzonych kontroli. Zaliczenie praktyki jest warunkiem zaliczenia semestru i podlega ocenie.

Wydział stale współpracuje z dziesięcioma podmiotami w zakresie organizowania praktyk studenckich. Wśród nich jest siedem szkół oraz trzy firmy: Konimpex, Fermintrade i Biuro Tłumaczeń Hieroglify Express. Studenci odbywają praktyki także w innych miejscach, między innymi w Urzędzie Miasta w Koninie, Starostwach Powiatowych w Koninie i w Turku oraz w firmach: Hortimex, Logit, Nuvarro, Sun Garden. Pozostałe miejsca praktyk wskazywane są przez studentów. W każdym przypadku, według informacji uzyskanych w trakcie wizytacji, miejsce praktyki jest weryfikowane

przez pracowników wydziału pod względem zgodności z profilem kierunku *filologia* i potencjału umożliwiającego właściwe zrealizowanie programu praktyki. Liczba miejsc odbywania praktyk dostosowana jest do liczby studentów wizytowanego kierunku. Praktyki realizowane są w oparciu o każdorazowo zawieraną umowę, w której poza danymi osobowymi znajdują się informacje o zakresie zobowiązań zakładu pracy, zakresie zobowiązań praktykanta, o opiece praktyk ze strony zakładu oraz o kierunkowym opiece praktyk ze strony uczelni. Program praktyki, sygnowany przez przedstawicieli zakładu pracy i uczelni zawiera: 1) szczegółowe, spersonalizowane zobowiązania zakładu pracy, w tym niezbędne szkolenia; 2) zakres zadań i odpowiedzialności związanych z zorganizowaniem praktyki i przyjęciem praktykanta; 3) ramowy program wdrożenia praktykanta i realizacji planu praktyki.

Przebieg praktyki dokumentowany jest w Karcie Tygodniowej (dzień, liczba godzin, wykonywane zadania przez praktykanta) sygnowanej przez opiekuna praktyk ze strony zakładu pracy. Po zakończeniu praktyki sporządzane jest sprawozdanie z realizacji studenckiej praktyki zawodowej, w części A, wypełnianej przez opiekuna praktykanta z ramienia zakładu pracy obejmującą m.in. ocenę opisową oraz punktową studenta w następujących obszarach: przygotowanie i posiadana wiedza; punktualność i terminowość; zaangażowanie i motywacja; umiejętności interpersonalne, praca w zespole; kreatywność, pomysłowość; stopień opanowania zadań, zdolność nauki. W części B, wypełnianej przez studenta, zawarte jest sprawozdanie z zadań i obowiązków realizowanych podczas praktyki oraz oświadczenie o zgodności praktyki z programem praktyk studenckich. Na podstawie sprawozdania opiekun praktyk z ramienia uczelni podejmuje decyzję o zaliczeniu praktyki. Ocena poziomu osiągnięcia efektów kształcenia przypisanych do modułu praktyki jest dokonywana przez opiekuna praktyk z ramienia uczelni na podstawie dokumentów: Oceny Przedmiotowych Efektów Kształcenia, Sprawozdania z Realizacji Studenckiej Praktyki Zawodowej oraz wypełnionego Dzienniczka Praktyk. Wykorzystane mechanizmy weryfikujące poziom osiągnięcia efektów kształcenia są optymalne, a ich dokładna analiza przez opiekuna z ramienia uczelni pozwala na określenie, czy student osiągnął te efekty.

W przypadku odbycia praktyki w ramach pracy zawodowej, w tym także w ramach prowadzonej działalności gospodarczej student składa stosowne oświadczenia odnośnie do zakresu wykonanych prac, potwierdzenia zatrudnienia studenta, zakresu prowadzonej działalności itp. Decyzję o zaliczeniu praktyki (w całości bądź części) podejmuje dziekan po zasięgnięciu opinii kierunkowego opiekuna praktyk.

System weryfikacji odbywania miejsc praktyk, jest zdaniem studentów mało skuteczny. Podczas spotkania z ZO PKA w większości negatywnie wypowiadali się oni na temat praktyk zawodowych, przygotowanego sylabusu, który jest wewnętrznie sprzeczny, a przypisane efekty kształcenia nie zawsze odpowiadają treściom. Dodatkowo studenci podkreślali, że byli kierowani do zakładów, w których nie wykonywali żadnych czynności związanych ze swoim kierunkiem studiów oraz specjalnością (parzyli kawę i chodzili na pocztę). Studenci obu specjalności, a w szczególności przygotowującej do zawodu nauczyciela wyrazili negatywne opinie na temat harmonogramu zajęć, który utrudnia im odbywanie praktyk w szkołach oraz zakładach pracy. Realizacja praktyk w ciągu semestru stoi często w kolizji z rozkładem zajęć na uczelni, np. w dwugodzinym okienku od zajęć muszą jechać na drugi koniec miasta do szkoły na lekcje, a zdarza się, że są one przesuwane, lub w ogóle się nie odbywają, ze względu na wyjazdy uczniów. Władze wydziału wskazały jednak, że prowadzą monitoring miejsc praktyk, czemu służy m.in. opracowanie wspólnie z pracodawcą szczegółowych programów praktyk, a w sytuacjach zgłaszanych przez studentów nieprawidłowości wydział prowadzi dokumentowane hospitacje praktyk, rozmowy z studentami, którzy realizują/zrealizowali praktykę. Rezultatem prowadzonego nadzoru jest podejmowanie działań naprawczych lub nawet wykreślenie z listy podmiotu, który nie zapewnił odpowiednich warunków zrealizowania programu praktyki.

1.5.9.

Uwzględniając specyfikę kształcenia filologicznego ponad 75% przedmiotów prowadzonych jest w języku specjalności (angielskim i niemieckim). Tym samym z przedmiotów w programie kształcenia mogą korzystać studenci zagraniczni, np. w ramach programu Erasmus+ (w roku akademickim

2015/2016 studiowało 14 studentów zagranicznych na kierunku filologia). Na seminarium magisterskim z translacji studenci współpracują ze studentami North Dakota State University w ramach projektu, polegającego na wymianie informacji z obszaru kultury, pisanu listów i poznawaniu kraju. Ocena tych prac należy do prowadzących grupę. Dzięki współpracy studenci mają szansę na rozwój interjęzykowy i interkulturowy.

Dla kierunku *filologia* podpisano porozumienia z 33 uczelniami zagranicznymi w sprawie wymiany studentów i nauczycieli akademickich w ramach program Erasmus+ oraz porozumienie z partnerskim University of Coruna w Hiszpanii w ramach umowy międzynarodowej. W latach akademickich 2013/2014-2015/2016 z programu skorzystało 37 studentów kierunku *filologia* wyjeżdżających oraz 40 studentów przyjeżdżających z zagranicy; w tym samym czasie wyjechało 11 pracowników kierunku *filologia*. W ramach stałej akcji promocji zagranicznych wyjazdów Uczelnia organizuje dla studentów corocznie *Erasmus Day* oraz *Dzień Portugalski* i *Dzień Turecki*.

1.6.1.

Obowiązujące zasady i procedury rekrutacji na kierunek *filologia* zostały zatwierdzone *Uchwałą Nr 318/V/V/2015 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie z dnia 19 maja 2015 r. w sprawie warunków, terminu i trybu rekrutacji na studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego i drugiego stopnia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Koninie na rok akademicki 2016/2017*. Kandydaci na studia I stopnia z nową maturą są przyjmowani na podstawie punktów przyznawanych za ocenę z egzaminu dojrzałości z języka angielskiego lub niemieckiego lub innego języka obcego nowożytnego. Metody przeliczania punktów dla nowej i starej matury zapewniają równość szans kandydatom. Należy krytycznie odnieść się do przejmowania na filologię angielską lub germańską kandydatów, którzy nie zdawali tych języków na maturze, na podstawie wyników z egzaminu maturalnego w zakresie jakiegokolwiek nowożytnego języka obcego. Kryterium to nie jest powiązane z efektami kształcenia, do których przyporządkowany jest kierunek i nie zapewnia doboru kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia podczas studiów efektów kształcenia określonych dla kierunku. Podstawowym kryterium stawianym kandydatom na studia II stopnia jest znajomość właściwego dla specjalności filologicznej języka obcego na poziomie C1. Kandydaci, którzy posiadają dyplom ukończenia studiów I stopnia w zakresie właściwego języka obcego przyjmowani są na podstawie punktów przyznawanych za ocenę na dyplomie. Kandydaci, którzy ukończyli studia I stopnia na innym kierunku studiów mogą być przyjęci na podstawie punktów przyznawanych za ocenę na certyfikacie potwierdzającym znajomość języka na poziomie C1, jeżeli taki posiadają, lub na podstawie sprawdzenia kompetencji językowej w ramach postępowania rekrutacyjnego. Tak sformułowane zasady zapewniają równość szans przy jednoczesnym doborze kandydatów posiadających odpowiedni poziom wstępnej wiedzy i umiejętności w zakresie języka obcego. Rejestracja rekrutacyjna odbywa się w systemie elektronicznym. Postępowanie kwalifikacyjne przeprowadza Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna (zadania Komisji określa Rozdział 5, §16, p. 2 przywołanej Uchwały).

Studenci wizytowanego kierunku w czasie spotkania ZO PKA informowali o tym, że w procesie rekrutacji kandydat otrzymuje kompleksową informację o specyfice kierunku i potencjalnych możliwościach zatrudnienia i kariery zawodowej związanej z jego ukończeniem (informatory). Studenci pozytywnie ocenili przebieg procesu rekrutacji.

1.6.2.

Senat Uczelni w Uchwale nr 327/V/VI/2015 z dnia 9 czerwca 2015 r. określił zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się, jednak wydział nie przystąpił do tej procedury, wychodząc z założenia, że nie nabył uprawnień do potwierdzania efektów uczenia, ponieważ nie posiada oceny programowej PKA odnoszącej się do profilu praktycznego.

1.7.1.

Metody weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia zostały sformułowane w sylabusach dla każdego z przypisanych do przedmiotu szczegółowych efektów kształcenia. Na tej podstawie można stwierdzić, że przyjęte metody sprawdzania i oceny są spójne z zdefiniowanymi efektami kształcenia. Obowiązujące metody weryfikacji efektów kształcenia w uczelni dostosowane są do tematyki

przedmiotu i do prowadzonych form dydaktycznych. Warunki, forma i kryteria przeprowadzanych zaliczeń oraz egzaminów podawane są w ramach pierwszych zajęć w semestrze i odpowiadają treściom przekazywanym podczas zajęć. Decyzję o wyborze metod podejmuje koordynator przedmiotu, a nadzór nad właściwym ich dostosowaniem do określonych efektów kształcenia sprawuje Komisja ds. Jakości Kształcenia. Podczas hospitowanych przez ZO PKA ćwiczeń sprawdzanie osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie pogłębionej wiedzy realizowane było na bieżąco poprzez ocenę przygotowania do zajęć jak i aktywność studentów na zajęciach. Wyniki przeprowadzanych sprawdzianów pozwalają diagnozować stopień opanowania efektów kształcenia i wskazują studentom obszary wymagające uzupełnienia. Przyjazna atmosfera na zajęciach dydaktycznych motywuje studentów do udziału w dyskusji i wyrażania własnych poglądów. Weryfikacja semestralna lub roczna osiągnięcia założonych efektów kształcenia odbywa się poprzez sprawdziany, zaliczenia i egzaminy w formie testów (zamkniętych i otwartych), przygotowanie projektu lub referatu w kilkusobowym zespole, przeprowadzenie badań i prezentację ich wyników, egzamin pisemny i ustny (głównie efekty kształcenia osiągnięte na wykładach), indywidualną prezentację (np. na seminariach dyplomowych) z wykazaniem wykorzystanych źródeł.

Opiekę na seminariach magisterskich sprawują samodzielni pracownicy naukowcy, w przypadku seminariów licencjackich także osoby ze stopniem doktora. Studenci mają prawo wyboru prowadzącego seminarium. Przy ustalaniu tematu pracy dyplomowej bierze się pod uwagę ich zainteresowania naukowe, a temat pracy musi pozostawać w związku z kierunkiem studiów i jego profilem. Seminaria dyplomowe dają możliwość dogłębniejszego śledzenia literatury przedmiotu, przygotowania metodologicznego do formułowania tez i ich argumentowania do tematu pracy dyplomowej, umiejętności prowadzenia badań, przeprowadzania analiz weryfikujących założone cele badawcze oraz kompetencji prezentowania wyników badań na forum grupy jak i podczas egzaminu dyplomowego. Weryfikacja efektów kształcenia następuje również poprzez realizację praktyk zawodowych oraz egzamin dyplomowy obejmujący problematykę pracy dyplomowej i problematykę treści w ramach wybranej dyscypliny. Oceny pracy dyplomowej dokonują opiekun i recenzent za pomocą sporządzonych czytelnych i przejrzystych formularzy. Dokumentacja dyplomowania oraz stosowne regulaminy również potwierdzają przejrzystość weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. Egzaminy dyplomowe są udokumentowane w protokołach dołączonych do prac. Podczas wizytacji kierunku *filologia* przedstawione zostały przepisy dotyczące sporządzania wersji elektronicznej pracy dyplomowej oraz stosowania procedury antyplagiatowej (*Załącznik nr 1 do decyzji Nr 6/2015 Dziekana Wydziału Filologicznego PWSZ w Koninie z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie trybu oraz zasad procedury antyplagiatowej stosowanej na Wydziale Filologicznym*). Dodatkowym narzędziem weryfikującym stopień osiągnięcia efektów kształcenia, zwłaszcza w zakresie kompetencji społecznych, jest przygotowywane przez studentów portfolio, które stanowi jednocześnie przegląd ich najważniejszych osiągnięć, ułatwiający wejście na rynek pracy. Zasady jego sporządzania określa odpowiedni regulamin. Studenci kompletują je podczas całego cyklu kształcenia i przedstawiają wraz z pracą dyplomową.

Stopień osiągnięcia efektów kształcenia przypisanych do praktyk sprawdzany jest na podstawie opinii opiekuna praktyk z ramienia zakładu pracy, oceną testu sprawdzającego przeprowadzonego przez opiekuna praktyk z ramienia uczelni, który odbywa się po ich zakończeniu, ankiety ocenionej przez opiekuna z ramienia uczelni, sprawozdania z realizacji praktyk. Kompleksowość wykorzystywanych narzędzi pozwala w pełni na weryfikację stopnia osiągnięcia efektów kształcenia.

Kierunek prowadzi dokumentację sprawdzania i oceny efektów kształcenia osiągniętych przez studenta, przechowując testy, prace egzaminacyjne, prace etapowe itp. wraz z właściwym opisem.

Poddane analizie różne prace etapowe, obejmujące różnorodne formy, tj. głównie testy, prace egzaminacyjne, zaliczeniowe i inne wypowiedzi pisemne należy ocenić pozytywnie. Są one dobrze przygotowane, dokładnie sprawdzone, weryfikują założone efekty kształcenia i są istotną informacją dla studentów, szczególnie co do ich autorefleksji w sprawie osiągniętych postępów w nauce. Wystawiane oceny są zróżnicowane, zależnie od osiągniętych punktów za poszczególne zadania. W większości wskazane zostały miejsca błędów, a podana korekta jest dla studentów możliwością weryfikacji własnych umiejętności. Niewielkie usterki formalne (np. brak szczegółowych oznaczeń grupy, nazwiska wykładowcy itp.) nie wpływają na ogólną dobrą ocenę.

Analiza wybranych prac dyplomowych potwierdziła właściwy sposób weryfikacji efektów kształcenia, prace spełniały zdefiniowane przez uczelnię wymogi pracy licencjackiej i magisterskiej.

Prace dyplomowe prowadzone są w odpowiedni sposób, dobór obsady seminariów właściwy. Tematyka prac jest zgodna z programem kierunku i efektami kształcenia oraz w mniejszym stopniu profilem kierunku. Prace dyplomowe zawierają elementy badań empirycznych. Sposób ich oceniania jest odpowiedni. Oceny opiekuna i recenzenta są w większości przypadków zbieżne lub bardzo podobne, adekwatne do treści i formy pracy. Recenzje rzeczowe, oparte na dobrze przygotowanych formularzach odnoszących się do pracy licencjackiej względnie magisterskiej. Wpisy do formularza recenzji pismem odręcznym nie zawsze są jednak czytelne. Pod względem formalnym prace są poprawne, nie budzą zastrzeżeń. Protokoły komisji egzaminacyjnej egzaminu dyplomowego są czytelne i starannie wypełnione. Prace zawierają poza tym streszczenia w języku polskim i sprawdzone zostały pod względem zasad procedury antyplagiatowej. Analiza prac dyplomowych przeprowadzona podczas wizyty ZO PKA wykazała, że proces dyplomowania przebiega prawidłowo.

1.7.2.

Obowiązujący na wizytowanym kierunku system weryfikacji efektów kształcenia z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zapewnia rzetelność i obiektywizm ocen oraz porównywalność wyników sprawdzania i oceniania. Zasady weryfikacji efektów kształcenia zawarte są w *Regulaminie studiów*. Wszystkie niezbędne do weryfikacji efektów kształcenia informacje znajdują się wprawdzie w sylabusach, ale ich skomplikowana forma, na co zwracali uwagę nauczyciele akademicy podczas spotkania z ZO PKA, sprawia wiele kłopotów w praktycznym ich zastosowaniu. Opinię tę w kontekście czytelności zasad oceniania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia potwierdzili także studenci, wg których w sylabusach przedmiotów ujęto w sposób nieprzejrzysty metody weryfikacji założonych efektów kształcenia oraz treści danych efektów, formy i kryteria zaliczenia przedmiotów. Powoduje to konieczność ich dublowania sylabusami prostszymi w formie sporządzanymi przez pracowników, które byłyby zrozumiałe dla studentów (problem został szerzej opisany w kryterium 6.1.10). Wszystkie przedmioty zaliczane są na ocenę zgodnie z przyjętą w *Regulaminie studiów* skalą. Przedmiotowe efekty kształcenia weryfikowane są w trakcie zajęć (np. przez sprawdziany, krótkie formy pisemne itp.) oraz po ukończeniu semestru względnie roku poprzez egzaminy, testy, prace pisemne, projekty, prezentacje itp. W opinii studentów nauczyciele akademicy przestrzegają umówionych terminów zwrotu prac pisemnych, które są szczegółowo potem omawiane. Zapobiega to tworzeniu się na tym tle sytuacji konfliktowych.

W sytuacjach sporu dotyczącego oceny końcowej z przedmiotu *Regulamin studiów* przewiduje możliwość przeprowadzenia dodatkowego egzaminu komisyjnego. W przypadku sytuacji konfliktowych związanych z oceną pracy dyplomowej regulamin przewiduje możliwość powołania dodatkowego recenzenta. Odpowiednie procedury przewidziane są także w sytuacji podejrzenia naruszenia praw autorskich, związanej z badaniem prac dyplomowych przez program antyplagiatowy.

W zdecydowanej większości dokumentacja z procesu weryfikacji efektów kształcenia ma postać pisemnych prac przechowywanych zgodnie z przepisami, co w opinii uczelni oraz studentów podnosi rzetelność, obiektywność oceny i poczucie sprawiedliwości, wiarygodności oraz porównywalność wyników sprawdzania i oceniania. Studenci mają możliwość wglądu do prac. Na egzaminach komisyjnych i dyplomowych obowiązuje zasada losowania pytań.

Dokumentowanie wyników sprawdzania i oceny efektów kształcenia odbywa się zgodnie z ogólnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi dokumentacji przebiegu studiów. Terminy zaliczeń i egzaminów są uzgadniane przez prowadzących zajęcia ze studentami i koordynowane przez władze wydziału, w taki sposób, by ich rozłożenie w czasie zapewniało podstawowe zasady higieny pracy i możliwość przygotowania się do kolejnych etapów sesji egzaminacyjnej w stopniu dającym możliwość wykazania się przez studentów opanowaniem wiedzy i umiejętności oraz kompetencji społecznych przypisanych do określonego przedmiotu studiów. Dokumentacja dotycząca prac cząstkowych, kolokwium, sprawdzianów itp. jest starannie opracowana i przechowywana w poszczególnych katedrach.

Na kierunku *filologia* nie prowadzi się zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

3. Uzasadnienie

1.1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia na kierunku filologia studiów I i II stopnia o profilu praktycznym zgodną z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiadającą celom

- określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, przy uwzględnieniu wzorców i doświadczeń krajowych i międzynarodowych.
- 1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinie nauk humanistycznych i dyscyplinach naukowych: językoznawstwo, literaturoznawstwo i kulturoznawstwo, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.
- 1.3 Jednostka właściwie przyporządkowała oceniany kierunek studiów do nauk humanistycznych oraz odpowiednio wskazała dziedzinę nauk humanistycznych oraz dyscypliny naukowe: językoznawstwo, literaturoznawstwo i kulturoznawstwo, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.
- 1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów odnoszą się do wszystkich efektów obszarowych, przy czym należy wskazać na uchybienia związane w kwestii zgodności, spójności i powiązania kierunkowych efektów kształcenia z koncepcją kształcenia na poziomie studiów I i II stopnia o profilu praktycznym oraz odniesieniem kierunkowych efektów kształcenia do obszarowych efektów kształcenia w zakresie nauk humanistycznych dla profilu praktycznego określonych w *Rozporządzeniu MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego*. Odnosi się to przede wszystkim do zbyt mało wyrazistej orientacji kierunkowych efektów kształcenia na profil praktyczny przy znaczącym udziale efektów kształcenia o charakterze ogólnoakademickim.
- 1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym studiom I i II stopnia. Jednocześnie program studiów na kierunku *filologia* prowadzonym na Wydziale Filologicznym PWSZ w Koninie jest próbą szukania kompromisu między tradycyjnym kształceniem akademickim a wymogami profilu praktycznego określonymi w ustawie *Prawo o szkolnictwie wyższym* i odpowiednich aktach wykonawczych. Tym samym wymaga dalszego doskonalenia w kierunku wyrazistego zorientowania na profil praktyczny.
- 1.5.1. W ramach specjalizacji przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela wskazane przez uczelnię przedmioty w wymiarze godzinowym realizują minima określone w standardach kształcenia nauczycieli dla modułów 2 i 3, jednak analiza przedmiotowych efektów kształcenia i przede wszystkim treści przypisanych do poszczególnych przedmiotów upoważnia do stwierdzenia, że na studiach I i II stopnia nie jest realizowany w pełni moduł 2 standardów kształcenia nauczycieli w zakresie ogólnego przygotowania psychologiczno-pedagogicznego. Organizacja procesu kształcenia w zakresie kolejności realizacji poszczególnych modułów i ich komponentów zgodna jest ze standardami kształcenia przygotowującymi do zawodu nauczyciela.
- 1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy oraz stosowane w praktyce rozwiązania w zakresie kształcenia języków obcych, odpowiadające zapotrzebowaniu rynku pracy w zakresie translatoryki i glottodydaktyki.
- 1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, przy czym odpowiadają one bardziej kształceniu ogólnoakademickiemu niż praktycznemu. .
- 1.5.4. Czas trwania kształcenia, na studiach I stopnia wynosi sześć semestrów i na studiach II stopnia – cztery semestry i umożliwia realizację treści programowych oraz dostosowany jest do efektów kształcenia. Minimalna liczba punktów ECTS, którą studenci muszą zdobyć dla uzyskania dyplomu na studiach I stopnia wynosi 180 ECTS i na studiach II stopnia – 120 ECTS. Czas trwania kształcenia i nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów.
- 1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, i uwzględnia przypisanie modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS przypisanych zarówno do studiów I jak i II stopnia.

- 1.5.6. Jednostka nie zapewniła studentom specjalizacji przygotowującej do zawodu nauczyciela na studiach I i II stopnia elastyczności w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku. W przypadku studiów I stopnia do spełniania wymogu formalnego brakuje 1 punktu ECTS, w przypadku studiów II stopnia wymóg formalny został spełniony, jednak – wg studentów – faktycznie jednostka nie umożliwia wyboru drugiego języka obcego, co skutkuje realną ofertą modułów do wyboru poniżej 30% liczby punktów ECTS wymaganych do osiągnięcia kwalifikacji na studiach II stopnia.
- 1.5.7 Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym odbywają się w znacznej części w warunkach dydaktycznych, co odpowiada zarówno specyfice kształcenia językowego jak i zapotrzebowaniu pracodawców, którzy oczekują od uczelni przede wszystkim absolwentów posiadających wysokie kompetencje w zakresie praktycznej znajomości języka obcego.
- 1.5.8. Jednostka określiła efekty kształcenia osobno dla praktyk zawodowych w ramach poszczególnych specjalności na studiach I i II stopnia. Zgodnie z wymogami prawa praktyki trwają minimum trzy miesiące, a jednostka przyporządkowała im wymiar 450 godzin i 15 punktów ECTS. Efekty kształcenia dla praktyk zawodowych na studiach I i II stopnia są takie same. W odniesieniu do specjalizacji nauczycielskiej praktyki przeprowadzane w placówkach oświaty odbywane są w wymiarze 150 godzin, co odpowiada minimum określone w standardach kształcenia. Pozostała część praktyki – 300 godzin nie jest powiązana z wybraną specjalizacją. Jednostka nie zapewnia wszystkim studentom właściwego doboru miejsc praktyk oraz ich organizacji, część praktyk odbywa się w tzw. okienkach, co utrudnia studentom uczestnictwo w zajęciach dydaktycznych. Programy studiów i sylabusy praktyk są niespójne.
- 1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. Uwzględniając specyfikę kształcenia filologicznego ponad 75% przedmiotów prowadzonych jest w języku specjalności (angielskim i niemieckim). Tym samym z przedmiotów w programie kształcenia mogą korzystać studenci zagraniczni, np. w ramach programu Erasmus+ . Dla kierunku *filologia* podpisano porozumienia z 33 uczelniami zagranicznymi w sprawie wymiany studentów i nauczycieli akademickich w ramach program Erasmus+ oraz porozumienie z partnerskim University of Coruna w Hiszpanii w ramach umowy międzynarodowej.
- 1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.
- 1.6.1. Warunki rekrutacji na kierunek studiów I i II stopnia są selektywne i zapewniają równość szans osobom ze starą i nową maturą, przy czym w przypadku studiów I stopnia umożliwiają przyjęcie na studia kandydatów o niewystraczającej wstępnej wiedzy i umiejętnościach niezbędnych do osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie stopnia znajomości języków obcych, w zakresie których prowadzony jest kierunek *filologia*.
- 1.6.2. Senat Uczelni określił zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się, jednak wydział nie przystąpił do tej procedury, wychodząc z założenia, że nie nabył uprawnień do potwierdzania efektów uczenia, ponieważ nie posiada oceny programowej PKA odnoszącej się do profilu praktycznego
- 1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. *
- 1.7.1 Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych związanych ze znajomością języka obcego i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Przyjęte metody sprawdzania i oceny są spójne z zdefiniowanymi efektami kształcenia. Obowiązujące metody weryfikacji efektów kształcenia w uczelni dostosowane są do tematyki przedmiotu i do prowadzonych form dydaktycznych. Weryfikacja efektów kształcenia następuje również poprzez realizację praktyk zawodowych oraz egzamin dyplomowy obejmujący problematykę pracy dyplomowej i problematykę treści w ramach wybranej dyscypliny. Dodatkowym narzędziem weryfikującym

stopień osiągnięcia efektów kształcenia, zwłaszcza w zakresie kompetencji społecznych, jest przygotowywane przez studentów portfolio, które stanowi jednocześnie przegląd ich najważniejszych osiągnięć, ułatwiający wejście na rynek pracy. Kompleksowość wykorzystywanych narzędzi pozwala w pełni na weryfikację stopnia osiągnięcia efektów kształcenia.

- 1.7.2. Obowiązujący na wizytowanym kierunku system weryfikacji efektów kształcenia z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zapewnia rzetelność i obiektywizm ocen oraz porównywalność wyników sprawdzania i oceniania. W zdecydowanej większości dokumentacja z procesu weryfikacji efektów kształcenia ma postać pisemnych prac przechowywanych zgodnie z przepisami, co w opinii uczelni oraz studentów podnosi rzetelność, obiektywność oceny i poczucie sprawiedliwości, wiarygodności oraz porównywalność wyników sprawdzania i oceniania. Studenci mają możliwość wglądu do prac. Na egzaminach komisyjnych i dyplomowych obowiązuje zasada losowania pytań.

Na ocenę częściowo zaważyły: 1) sposób sformułowania efektów kształcenia, który przy odniesieniu do obszarowych efektów kształcenia dla profilu praktycznego, zachował charakter i treści typowe dla kształcenia na profilu ogólnoakademickim, 2) nieprawidłowości związane z realizacją standardu kształcenia nauczycieli oraz 3) niedopracowana koncepcja praktyk zawodowych.

4. Zalecenia

- 1) **Przeformułowanie kierunkowych efektów kształcenia zgodnie z charakterem obszarowych efektów kształcenia dla profilu praktycznego w sposób zrozumiały dla studentów.**
- 2) Zapewnienie w większym stopniu praktycznego charakteru seminariów i prac dyplomowych oraz ukierunkowanie ich na potrzeby rynku pracy i możliwości wykorzystania ich efektów w praktyce zawodowej.
- 3) Poszerzanie katalogu metod dydaktycznych związanych z praktycznym przygotowaniem do zawodu i kontekstu społecznego związanego z przygotowaniem zawodowym.
- 4) zwiększenie udziału, w ramach przedmiotów związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, zajęć o charakterze laboratoryjnym.
- 5) Rzeczywiste spełnienie wymogu 30% zajęć do wyboru na studiach I i II stopnia na specjalizacji przygotowującej do zawodu nauczyciela poprzez poszerzenie oferty zajęć lub wprowadzenie realnego wyboru w zakresie drugiego języka (lektorat).
- 6) Modyfikacja sposobu realizacji standardów kształcenia nauczycieli w zakresie:
 - czasu przeznaczanego na realizację treści i efektów kształcenia na studiach I i II stopnia i wydzielenia odrębnego czasu na treści i efekty kształcenia nie przewidziane w standardach;
 - modyfikacji punktacji ECTS na studiach I i II stopnia w ścieżce kształcenia nauczycieli zgodnie z przeznaczoną na nią liczbą godzin dydaktycznych i ze standardami kształcenia nauczycieli;
 - uporządkowania zasad przeprowadzania praktyk przygotowujących do zawodu nauczyciela;
 - sformułowania efektów kształcenia dla praktyk przygotowujących do zawodu nauczyciela na studiach II stopnia zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli;
 - zwiększenia liczby godzin praktyk ponad minimalny wymiar określonych w standardach. w związku z kształceniem na kierunku o profilu praktycznym.
- 7) Modyfikacja koncepcji i zasad przeprowadzania praktyk zawodowych nienauczyielskich w zakresie:
 - doboru miejsc odbywania praktyk, uwzględniającym przypisane do nich efekty kształcenia oraz zaplanowane czynności, które powinien wykonać student;
 - organizacji praktyk w sposób niekolidujący z zajęciami dydaktycznymi na uczelni;
 - organizacji pełnego wymiaru czasu przeznaczanego na praktyki w środowisku pracy i właściwym kontekście społecznym.
- 8) Wprowadzenie na I stopniu studiów postępowania rekrutacyjnego, które zapewniłoby dobór kandydatów, w przypadku osób nie zdających matury z języka angielskiego lub niemieckiego, posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów kształcenia.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy, który zapewnia realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku, lub doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu praktycznym, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku. *

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, w tym zajęcia warsztatowe, są prowadzone na ocenianym kierunku przez osoby, z których większość posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie. *

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych, zawodowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

1. Ocena

studia I stopnia – **w pełni**

studia II stopnia – **znacząco**

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

2.1

Uczelnia wskazała do minimum kadrowego dwanaście osób w tym dziewięć do studiów pierwszego stopnia i jedenaście do studiów II stopnia. W skład minimum kadrowego studiów I stopnia wchodzi trzech samodzielnych nauczycieli akademickich w tym dwóch reprezentuje język angielski i jeden język niemiecki oraz sześć osób ze stopniem doktora, z których cztery reprezentują język angielski i dwie język niemiecki. Dorobek naukowy wskazanych nauczycieli akademickich odpowiada dyscyplinom do których odnoszą się efekty kształcenia – językoznawstwo i literaturoznawstwo, a także w związku z interdyscyplinarnym charakterem – kulturoznawstwo. Tym samym uczelnia spełnia wymogi § 14 pkt. 2 *Rozporządzenia MNiSW z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia*. Na studiach II stopnia minimum kadrowe stanowi czterech samodzielnych nauczycieli akademickich w tym trzech reprezentuje język angielski i jeden język niemiecki oraz siedem osób ze stopniem doktora, z których cztery reprezentują język angielski i trzy język niemiecki.

W grupie nauczycieli akademickich posiadających stopień doktora jednostka wskazała siedem osób, o dwie więcej niż wymagania zawarte w rozporządzeniu. Zgodnie z art. 9a, pkt. 2 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* w przypadku studiów o profilu praktycznym do minimum kadrowego w miejsce samodzielnego nauczyciela akademickiego można zaliczyć dwie osoby ze stopniem doktora. W grupie tej w zakresie języka niemieckiego specjalizują się trzy osoby. Spośród pozostałych pięciu osób ze stopniem doktora do minimum kadrowego nie można zaliczyć jednej osoby, **ponieważ uczelnia nie stanowi dla niej podstawowego miejsca pracy i osoba ta nie posiada udokumentowanego doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią**. Osoba ta reprezentuje język angielski. W przypadku studiów I stopnia niezaliczenie jej do minimum kadrowego nie skutkuje niespełnieniem odpowiednich wymogów rozporządzenia, w przypadku studiów II stopnia jednostka przez to jednak nie spełnia minimów kadrowych. Konkludując jednostka spełnia minima kadrowe w zakresie studiów I stopnia, zaś w zakresie studiów II stopnia w minimum kadrowym brakuje jednej osoby ze stopniem doktora lub w grupie samodzielnych pracowników naukowych reprezentującej język niemiecki, ponieważ zgodnie z § 15 pkt. 2 *Rozporządzenia*, każda ze specjalności językowych

na studiach II stopnia powinna być reprezentowana przez co najmniej dwóch nauczycieli w tej grupie.

Podstawą zaliczenia do minimum kadrowego w przypadku jedenastu osób jest posiadany dorobek naukowy w zakresie dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia, przy czym cztery z nich posiadają także doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią związane z nauczaniem języków obcych w szkolnictwie powszechnym lub szkołach językowych oraz w zakresie tłumaczeń. Jedna osoba, dla której uczelnia stanowi dodatkowe miejsce pracy, została zaliczona do minimum kadrowego studiów II stopnia na podstawie posiadanego doświadczenia zawodowego zdobytego jako nauczyciel w szkole, przy czym posiada ona także dorobek naukowy odnoszący się do jednej z dyscyplin, do której odnoszą się efekty kształcenia. Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów ocenianego kierunku wynosi 1:25 i jest zgodny z odpowiednimi przepisami.

Dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe nauczycieli akademickich wchodzących w skład minimum kadrowego zdobyte poza uczelnią pozwalają na realizację programu studiów na kierunku filologia w ramach specjalności związanych z translatoryką oraz przygotowaniem do zawodu nauczyciela. Większość z nich łączy prace naukową z aspektami praktycznymi (tłumaczenia, nauczanie w szkołach językowych itp.), co pozwala wykorzystywać potencjał kadrowy w zależności od potrzeb w aspekcie teoretycznym lub praktycznym. Tak więc zajęcia dydaktyczne prowadzone przez nauczycieli, u których wskazano na doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią nie zawsze odpowiadają zakresowi tego doświadczenia, ale odpowiadają zakresowi prowadzonych przez nich badań.

PWSZ w Koninie istnieje od 1998 roku. W grupie osób stanowiących minimum kadrowe pięć zostało zatrudnionych w pierwszych latach funkcjonowania uczelni, wśród nich jedna osoba posiada tytuł profesora, pozostałe – stopień doktora. Jeśli chodzi o samodzielnych nauczycieli akademickich to na pięciu zaliczonych do minimum kadrowego czterech zostało zatrudnionych po 2010 roku w tym jedna na drugim etacie. Jednostka zatrudnia więc tylko czterech samodzielnych nauczycieli akademickich dla których jest podstawowym miejscem pracy, nie zapewniając przy tym minimum kadrowego w zakresie każdej specjalności językowej. Jednocześnie w grupie doktorów jednostka zatrudnia na pierwszym etacie siedem osób dla których jest podstawowym miejscem pracy. Te wskaźniki ilościowe zapewniają stabilność minimum kadrowego w przypadku studiów I stopnia, są natomiast niewystarczające w przypadku studiów II stopnia. Zmiana miejsca zatrudnienia przez jedną osobę, zwłaszcza w grupie doktorów spowoduje brak możliwości zapewnienia minimum kadrowego.

2.2

Struktura dorobku naukowego kadry prowadzącej zajęcia na kierunku odpowiada określonym dla niego efektom kształcenia. W większości dotyczy on dyscypliny językoznawstwo w zakresie języka angielskiego lub niemieckiego oraz literaturoznawstwa obu obszarów językowych. Dorobek naukowy przedstawicieli obu dyscyplin można częściowo odnieść także do dyscypliny kulturoznawstwo. Na podkreślenie zasługuje fakt, że wśród kadry znajdują się osoby posiadające w ramach dyscypliny językoznawstwo dorobek naukowy odnoszący się do glottodydaktyki i translatoryki. W odniesieniu do doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią część kadry posiada doświadczenie praktyczne w zakresie nauczania języków obcych w szkolnictwie i prywatnych szkołach językowych i większość kadry w zakresie translatoryki. W przypadku doświadczenia nauczycielskiego u części kadry jest ono jednak mało aktualne, z okresu początków kariery zawodowej. W przypadku doświadczenia translatorskiego odnosi się do dodatkowego zajęcia nauczycieli akademickich, dla których głównym miejscem pracy jest szkolnictwo wyższe. Sporadycznie wśród kadry znaleźć można bardziej specjalistyczne doświadczenie zawodowe zgodne z niektórymi elementami programu (mediacje, negocjacje w językach obcych, komunikacja interpersonalna, tłumaczenia konsekwentne). W kontekście profilu praktycznego jednostka powinna dołożyć większych starań, by wśród kadry prowadzącej zajęcia znalazły się osoby posiadające praktyczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. Obecnie na 27 osób prowadzących zajęcia na kierunku, jednostka jest podstawowym miejscem pracy dla osiemnastu, z których część oprócz dorobku naukowego posiada także doświadczenia praktyczne, dla czterech stanowi dodatkowe miejsce pracy, przy czym ich doświadczenie praktyczne uzupełnia działalność naukową i zatrudnia w niepełnym wymiarze czasu pięć osób z otoczenia społeczno-gospodarczego. Struktura zatrudnienia w zasadzie odpowiada efektom kształcenia, w których brak jest wyeksponowania walorów praktycznych i które nie różnią

się znacząco od ogólnoakademickich programów kształcenia.

Kwalifikacje i kompetencje dydaktyczne poszczególnych pracowników są zgodne z efektami kształcenia i programem studiów przyjętym przez jednostkę; przy zastrzeżeniu, że w tych efektach kierunkowych brak jest wyraźnie zaznaczonych efektów kształcenia, które by odzwierciedlały specyfikę profilu praktycznego. Struktura kwalifikacji kadry (poza niekwestionowanym dorobkiem naukowym części minimum kadrowego) jest mało zróżnicowana. W większości są to praktykujący nauczyciele języka obcego oraz tłumacze, co odpowiada dwóm specjalizacjom, w zakresie których prowadzone jest kształcenie filologiczne. Wśród kadry znajdują się pojedyncze osoby z doświadczeniem biznesowym. W dużej większości poszczególne osoby należące do kadry naukowo-dydaktycznej reprezentują obszar nauk humanistycznych, dyscypliny językoznawstwo lub literaturoznawstwo, do których odnosi się większość efektów kształcenia sformułowanych dla kierunku. W tym zakresie zajęcia są obsadzone prawidłowo. Dyskusyjne jest powierzenie prowadzenia zajęć w zakresie przedmiotów niefilologicznych, np. historię Wielkiej Brytanii i USA prowadzi językoznawca (studia I stopnia), emisję głosu – pedagog (studia I stopnia). Największe zastrzeżenia budzi jednak powierzenie prowadzenia zajęć w zakresie przygotowania do zawodu nauczyciela na studiach I i II stopnia. Przedmioty z zakresu modułu 2 standardów kształcenia nauczycieli, odnoszące się do przygotowania psychologiczno-pedagogicznego prowadzą osoby posiadające wykształcenie i dorobek naukowy w zakresie językoznawstwa, nie posiadające odpowiedniego merytorycznego przygotowania w zakresie psychologii i pedagogiki. Osoby te mają w dorobku naukowym publikacje z zakresu glottodydaktyki, łączą go często z doświadczeniem praktycznym związanym w nauczaniem w szkolnictwie powszechnym, niektóre z nich pełnią funkcje rzeczoznawców MEN ds. podręczników szkolnych, co uprawnia do powierzenia im zajęć w zakresie modułu 3 standardów kształcenia odnoszącego się do przygotowania dydaktycznego, ale nie do prowadzenia zajęć w zakresie pedagogiki i psychologii.

Wskazane u nauczycieli akademickich doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią jest istotne dla wybranych zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym: mediacje, negocjacje, warsztaty tłumaczeniowe, dydaktyka nauczania języków obcych i w tym zakresie prowadzą oni zajęcia. W niektórych przypadkach doświadczenie wskazane w *Raporcie samooceny* nie ma związku z prowadzonymi zajęciami, ale wskazuje na potencjał kadrowy i możliwości w elastycznym planowaniu obciążeń. Zasoby kadrowe jednostki pozwalają na równomierne obciążenia obowiązkami dydaktycznymi kadry i właściwe rozplanowanie zajęć.

O dobrym przygotowaniu merytorycznym i dydaktycznym nauczycieli akademickich świadczą hospitowane przez ZO PKA zajęcia, podczas który stosowane były nowoczesne metody dydaktyczne z wykorzystaniem urządzeń multimedialnych, a prowadzący zajęcia z zakresu specjalizacji nauczycielskiej odwoływał się do własnych doświadczeń zawodowych

2.3.

Polityka kadrowa nastawiona jest na dbałość o wysokie kwalifikacje naukowe i zawodowe. Realizowana jest ona w drodze zatrudniania nauczycieli akademickich posiadających już stopnie naukowe. W latach 2010-2015 zatrudniono czterech na pięciu pracujących w jednostce samodzielnych nauczycieli akademickich (2010:1, 2014:1, 2015:2), spośród wskazanej w minimum kadrowym kierunku kadry doktorów czworo na siedmioro uzyskało stopień naukowy w okresie zatrudnienia w uczelni, przy czym w ciągu ostatnich pięciu lat na czternaście osób posiadających tytuł magistra lub stopień doktora zatrudnionych w jednostce jako podstawowym miejscu pracy nikt nie uzyskał stopnia doktora lub doktora habilitowanego. W tym czasie jedna osoba uzyskała tytuł profesora. Choć zatrudnieni w ostatnich latach w jednostce samodzielni pracownicy naukowcy mogą poszczycić się znakomitą dorobkiem, niepokój budzi brak rozwoju naukowego własnej kadry. Uczelnia powinna tak ukształtować system motywacyjny, by skutecznie zachęcić kadrę magistrów i doktorów do pozyskiwania wyższych stopni naukowych. W *Raporcie samooceny* jednostka wskazała, że nagrody finansowe przyznawane są za osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne. Jednocześnie nauczyciele akademicy podczas spotkania ZO PKA wskazywali, że uczelnia tworzy warunki dla pracy naukowej, wspiera inicjatywy w tym zakresie m.in. tworząc możliwości publikacyjne i finansując wyjazdy na konferencje. Współpraca z uczelniami zagranicznymi sprzyja także umiędzynarodowieniu kadry poprzez wymianę w ramach programu Erasmus+ i kontakty indywidualne.

W kontekście kształcenia na profilu praktycznym polityka kadrowa zmierza w kierunku zatrudniania

do prowadzenia poszczególnych zajęć osób spoza uczelni posiadających doświadczenia zawodowe odpowiadające treściom powierzanych przedmiotów oraz wykorzystywania w procesie dydaktycznym doświadczenia praktycznego nauczycieli akademickich, które zdobyli poza uczelnią. W tym zakresie jednostka nie wykorzystuje jeszcze całości potencjału kadry własnej, ale też i otoczenia społeczno-gospodarczego i w większym niż do tej pory stopniu, planując rozwój kadry nauczycieli akademickich powinna brać pod uwagę ten aspekt, wykorzystując możliwości zastąpienia jednego samodzielnego pracownika naukowego dwoma doktorami, jednego doktora dwoma magistrami i wliczanie do minimum kadrowego osób spoza uczelni zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Na spotkaniu z zespołem oceniającym nauczyciele optymistycznie widzieli szanse rozwoju kierunku. Podkreślali przykładanie dużej wagi do praktycznego aspektu nauczania, który wg nich obecny jest od początku istnienia kierunku (szkoła powstała na bazie Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych); poszerzenie walorów praktycznych kierunku postrzegają w rozwijającej się współpracy z zagranicą (szczególnie z uczelnią w Miśni). Jako szansę rozwoju kierunku wskazywali na rozszerzanie praktycznego profilu kształcenia dotyczącego międzynarodowego systemu podatkowego oraz języka komunikacji urzędowej, a także języka mediacji i negocjacji. Obecni na spotkaniu pracownicy nie wyrażali obaw co do zagrożenia rozwoju kierunku.

3. Uzasadnienie

Polityka kadrowa prowadzona na ocenianym kierunku nastawiona jest na dbałość o wysokie kwalifikacje naukowe i zawodowe nauczycieli akademickich. Realizowana jest ona w drodze zatrudniania nauczycieli akademickich posiadających już stopnie naukowe, w mniejszym zakresie oparta jest na rozwoju własnej kadry nauczycieli akademickich. Jednostka zatrudnia jako w podstawowym miejscu pracy jedenaście osób posiadających stopnie lub tytuły naukowe oraz dodatkowo trzy osoby w pełnym wymiarze czasu pracy, co zapewnia minimum kadrowe na studiach I stopnia, ale w odniesieniu do studiów II stopnia polityka kadrowa nie zapewnia stabilności minimum kadrowego. W kontekście studiów prowadzonych na profilu praktycznym jednostka rozwija politykę zmierzającą do zatrudniania kadry nauczycieli posiadających praktyczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią i wykorzystywania takiego doświadczenia posiadanego przez kadrę już zatrudnioną. Niemniej działania w tym zakresie należy zintensyfikować. Jednostka powierza prowadzenie zajęć dydaktycznych w większości osobom posiadającym odpowiednie przygotowanie, w tym zakresie jednak szczególne zastrzeżenia budzi niewłaściwe obsadzenie zajęć w zakresie modułu 2 standardów kształcenia nauczycieli, odnoszącego się do przygotowania psychologiczno-pedagogicznego.

Na ocenę „znaczaco” zaważyły przede wszystkim brak minimum kadrowego na studiach II stopnia i niewłaściwe obsadzenie zajęć w ramach modułów przygotowujących do zawodu nauczyciela.

4. Zalecenia

- 1) Uzupełnienie minimum kadrowego na II stopniu studiów o jedną osobę posiadającą stopień doktora habilitowanego i specjalizującą się w zakresie języka niemieckiego lub o jedną osobę ze stopniem doktora.
- 2) Powierzanie zajęć osobom posiadającym odpowiednie przygotowanie merytoryczne, odpowiadające przypisanym do nich efektom kształcenia i realizowanym treściom, zwłaszcza w zakresie standardów kształcenia nauczycieli.
- 3) Korekta polityki kadrowej w kierunku rozwoju naukowego własnej kadry nauczycieli akademickich i zapewnienia kadry posiadającej praktyczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć, tak by prowadzili oni większość zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym na kierunku.
- 4) Wprowadzenie mechanizmów motywujących kadrę do rozwoju naukowego.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia.

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, a także w celu pozyskiwania kadry dydaktycznej posiadającej znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. *

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi

3.1.

Wydział Filologiczny współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym poprzez: 1) włączanie osób reprezentujących firmy i instytucje otoczenia w skład gremiów decyzyjnych i opiniotwórczych. W Zespole ds. Oceny Jakości Kształcenia zasiada przedstawiciel firmy Fermintrade, w Konwencie przedstawiciele między innymi Centrum Logistycznego S.A. oraz Fermintrade, w Radzie Programowej przedstawiciele placówek oświatowych oraz firm Fermintrade i Sun Garden; 2) organizowanie konferencji i wydarzeń, w których uczestniczą przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego takich jak Dzień Anglisty/Germanisty, Konkurs Tłumaczeniowy, Maraton Pisania Listów Amnesty International, konferencje dotyczące kształcenia językowego organizowane przez Starostwo Powiatowe w Turku, warsztaty i wykłady otwarte dla placówek oświatowych; 3) angażowanie przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych w proces dydaktyczny, poprzez powierzanie prowadzenia części przedmiotów osobom posiadającym doświadczenie praktyczne i wykonującym zawodowo odpowiednie czynności (np. prawo oświatowe z elementami BHP; przedsiębiorczość, warsztaty komunikacji i języka specjalistycznego, tłumaczenia konsekutywne, tłumaczenia pisemne) oraz w proces realizacji efektów kształcenia przypisanych do praktyk zawodowych; 4) włączanie przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w proces opiniowania programów kształcenia.

Wymiernymi rezultatami współpracy wydziału z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego jest m.in. uzyskanie dofinansowania do nagród dla laureatów organizowanych konkursów studenckich, poszerzanie katalogu miejsc praktyk i uzupełnianie kadry akademickiej o osoby posiadające praktyczne doświadczenie zawodowe. W wyniku opinii dotyczących programów kształcenia wdrożono, między innymi, następujące zmiany: zwiększono liczbę zajęć praktycznych; wprowadzono przedmioty z umiejętności miękkich, takie jak negocjacje, komunikacja interpersonalna; zmniejszono wielkość grup ćwiczeniowych; wprowadzono pracę metodą projektu.

Wydział identyfikuje także problemy i utrudnienia we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Do podstawowych należą, między innymi: 1) możliwość przyjęcia zbyt małej liczby studentów na praktyki w jednym czasie – realizowanie praktyk w małych firmach; 2) realizowanie praktyk etapami – z punktu widzenia pracodawcy jest utrudnieniem, gdyż wolałby praktykę ciągłą. W tym drugim przypadku rozważane jest wprowadzenie miesięcznej praktyki ciągłej.

Zakres i intensywność współpracy potwierdzili przedstawiciele pracodawców podczas spotkania z Zespołem Oceniającym. W spotkaniu wzięło udział 12 osób reprezentujących: placówki oświatowe, administrację samorządową, oraz biznes (VN Laboratorium Innowacji, Sun Garden, Fermintrade, Hieroglif, LEHMAN+PARTNER Polska). Uczestnicy podkreślili, między innymi, że dostarczają informacji dotyczących potrzeb lokalnego rynku pracy; mają wpływ na określanie efektów kształcenia (wskazując kierunki rozwoju oferty dydaktycznej) i biorą udział w ich ocenie (podczas prowadzonych zajęć dydaktycznych, dokonując oceny postaw i umiejętności studentów po zrealizowaniu praktyk zawodowych), a formułowane przez nich wnioski są analizowane przez uczelnię i mają wpływ na program studiów.

Reprezentowane dziedziny i branże otoczenia społeczno-gospodarczego, których przedstawiciele współpracują z wydziałem są bardzo zróżnicowane, co odpowiada w pełni charakterowi kierunku studiów, którego absolwenci znajdują zatrudnienie w zarówno w edukacji, administracji jak i różnych dziedzinach działalności gospodarczej.

3.2.

Wydział Filologiczny nie prowadzi studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczno-gospodarcze lub kulturalne.

3. Uzasadnienie

Wydział Filologiczny PWSZ w Koninie prowadzi w szerokim zakresie współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Zakres działalności podmiotów, z którymi wydział współpracuje jest odpowiedni do sylwetki absolwenta kierunku *filologia*. Współpraca obejmuje w szczególności wsparcie wydziału w określaniu efektów kształcenia i weryfikacji oraz ocenie stopnia ich realizacji. Przedstawiciele firm i instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego brali udział w opracowaniu strategii rozwoju Wydziału Filologicznego, występują w strukturach decyzyjnych systemu jakości, prowadzą zajęcia dydaktyczne, mają realny wpływ na kształtowanie oferty programowej, współpracują w zakresie realizacji praktyk zawodowych, współorganizują i uczestniczą w wydarzeniach o charakterze edukacyjno-rozwojowym. Warto również odnotować pozytywną ocenę praktyków prowadzących zajęcia wyrażoną przez studentów podczas spotkania z ZO PKA, jak i świadomość studentów trwającej współpracy wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

4. Zalecenia

Brak.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, w tym do liczby studentów. Jednostka zapewnia bazę dydaktyczną do prowadzenia zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem do zawodu, umożliwiającą uzyskanie umiejętności zgodnych z aktualnym stanem praktyki związanej z ocenianym kierunkiem studiów oraz dostęp studentów do laboratoriów w celu wykonywania prac wynikających z programu studiów. *

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki. *

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1.

Liczba sal dydaktycznych, a także ich powierzchnia i wyposażenie są dostosowane do realizacji procesu kształcenia i osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia określonych dla tego kierunku, w tym w szczególności praktycznych kompetencji niezbędnych na rynku pracy. Głównym oczekiwaniem formułowanym przez pracodawców w zakresie umiejętności praktycznych jest dobra znajomość języka obcego wykorzystywanego w tłumaczeniach lub nauczaniu. Większość z tych umiejętności można kształtować w warunkach dydaktycznych. Uczelnia ma do dyspozycji dwa sąsiadujące ze sobą obiekty dydaktyczne, z których mogą korzystać studenci Wydziału Filologicznego. Kształcenie na kierunku *filologia* prowadzone jest głównie w siedzibie Wydziału Filologicznego przy ul. Wyszyńskiego 3C, który posiada 12 pomieszczeń dydaktycznych, w tym m.in.: trzy sale wykładowe na 70 miejsc, wyposażone w urządzenia multimedialne oraz pracownię komputerową na dwadzieścia stanowisk, z potrzebnym oprogramowaniem w ramach ćwiczeń i laboratoriów w postaci pakietu MS Office oraz oprogramowania wspomagającego tłumaczenie WordFast. Pozostałe sale dydaktyczne wyposażone są w rzutniki multimedialne, częściowo w komputery stacjonarne i jedna w tablicę multimedialną. W razie organizacji konferencji jednostka ma możliwość skorzystania z Centrum Wykładowo-Dydaktycznego z aulą na 650 miejsc, trzema salami

wykładowymi i dwoma laboratoryjnymi. Obiekt ten wyposażony jest m.in. w urządzenia audiowizualne i kabiny do tłumaczeń symultanicznych, które nie są jednak wykorzystywane do celów dydaktycznych. Słabością wyposażenia dydaktycznego jest brak wyspecjalizowanej pracowni dydaktycznej, wyposażonej w podręczniki szkolne i pomoce naukowe, w której odbywałyby się specjalistyczne zajęcia w zakresie przygotowania do zawodu nauczyciela oraz pracowni do kształcenia umiejętności w zakresie tłumaczeń symultanicznych. Brak pracowni dydaktycznej nie uniemożliwia osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie przygotowania nauczycieli, jej utworzenie jednak znacząco ułatwiłoby, uatrakcyjniłoby i profesjonalizowałoby ten proces. Zakup kabin do uczenia tłumaczeń symultanicznych jest niezbędny w związku z planami rozwoju kierunku, który obecnie jest przygotowany do tłumaczeń pisemnych i konsekutywnych.

Uczelnia prowadzi monitoring miejsc praktyk pod kątem ich przystosowania do osiągnięcia efektów kształcenia przypisanych do modułów praktyk. Praktyki w zakresie przygotowania do zawodu nauczyciela odbywają się w odpowiednich placówkach oświatowych, pozostałe zaś w różnych instytucjach administracji i w biznesie, które zobowiązane są do przygotowania odpowiednich stanowisk pracy, odpowiadających zakresowi przyszłej działalności zawodowej studentów. Opinie studentów podczas spotkania z ZO PKA wskazują jednak, że należy poświęcić więcej uwagi selekcji miejsc praktyk.

Oprócz laboratorium komputerowego na Wydziale Filologicznym studenci mają dostęp do ponad 100 stanowisk komputerowych, w których mogą wykonywać prace związane z programem studiów w tym zadania praktyczne, prace etapowe i dyplomowe. We wszystkich budynkach studenci mają nieograniczony dostęp do Internetu, z którego korzystają w procesie kształcenia i komunikacji naukowej. Liczba stanowisk komputerowych jest proporcjonalna do liczby studentów, a ich oprogramowanie odpowiada efektom kształcenia zdefiniowanym dla kierunku studiów. Budynki dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych. W Bibliotece natomiast zorganizowano specjalne stanowisko komputerowe z odpowiednim oprzyrządowaniem dla osób niedowidzących.

4.2.

Biblioteka jest dobrze wyposażona w aktualne podręczniki do nauki języka specjalistycznego (język biznesu, księgowości, turystyki, psychologii, etc.), tłumaczeń, glottodydaktyki oraz pedagogiki i psychologii. Biblioteka prowadzi bieżący zakup książek w zakresie dostosowanym do potrzeb kształcenia filologicznego, w tym także przygotowywania prac dyplomowych i subskrybuje odpowiednie czasopisma naukowe krajowe i zagraniczne potrzebne przy pisaniu prac dyplomowych oraz do kształcenia metodycznego. Liczba podręczników, literatury obowiązkowej wskazanej w sylabusie i sposób jej udostępniania zaspokajają potrzeby studentów. Księgozbiór liczy ponad 65 tys. woluminów. Ponadto biblioteka zapewnia dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki (EBSCO, Wiley, Scopus, Elsevier, Springer, Science i Nature). W bibliotece jest ponad dwadzieścia samodzielnych stanowisk komputerowych do pracy. Zakres udostępnianych zbiorów umożliwia studentom nabywanie wiedzy i umiejętności praktycznych związanych z praktyką zawodową, wspomaga ich samodzielne uczenie się oraz – w przypadku studiów II stopnia – przygotowanie ich i włączanie do badań naukowych prowadzonych w jednostce. Biblioteka zapewnia dostęp do literatury wskazanej w sylabusach.

4.3.

Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość, natomiast posiada własną platformę e-learningową zbudowaną w oparciu o środowisko nauczania zdalnego Moodle, która służy do wsparcia procesu dydaktycznego oraz do komunikacji między studentami i wykładowcami.

3. Uzasadnienie

Uczelnia stworzyła wystarczające warunki dydaktyczne pod względem posiadanej bazy lokalowej i jej wyposażenia do osiągnięcia zdefiniowanych dla kierunku efektów kształcenia, w tym w zakresie praktycznych umiejętności zawodowych związanych z potrzebami rynku pracy. W związku z planami rozwoju kierunku oraz procesem podnoszenia jakości kształcenia Wydział Filologiczny powinien jednak podjąć starania w kierunku uruchomienia specjalistycznych pracowni dydaktycznej i tłumaczeń symultanicznych. Uczelnia zapewnia studentom odpowiednią liczbę stanowisk komputerowych z właściwym oprogramowaniem i dostęp do Internetu. Biblioteka uczelniana zaspokaja

potrzeby dydaktyczne kierunku ze szczególnym uwzględnieniem nabywania umiejętności praktycznych oraz w przypadku studentów studiów II stopnia umożliwia włączanie ich do badań naukowych. Baza dydaktyczna jest dostosowana do specyfiki studiów na kierunku.

4. Zalecenia

1) Stworzenie specjalistycznych pracowni:

- dydaktycznej na potrzeby kształcenia nauczycieli;
- tłumaczeń symultanicznych.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi zawodowemu i społecznemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiąganiu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności praktycznych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach. *

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową.

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku. *

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena – znacząco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1.

Studenci wizytowanego kierunku otrzymują od nauczycieli akademickich pomoc dydaktyczną w postaci konsultacji w wymiarze adekwatnym do potrzeb. Dodatkowo studenci mają zapewnione odpowiednie możliwości korzystania z zasobów bibliotecznych, co skutecznie wspiera ich w osiąganiu zakładanych efektów kształcenia. Mechanizmem motywującym studentów do osiągania lepszych wyników w nauce są np. stypendium rektora i wyjazdy za granicę. Z punktu widzenia studentów literatura obowiązkowa i zalecana, a także ewentualne materiały udostępniane przez nauczycieli akademickich skutecznie wspierają ich w osiąganiu zakładanych efektów kształcenia. Studenci mają możliwość zgłaszania zapotrzebowania na zasoby biblioteczne oraz materiały dydaktyczne i korzystają z tego, a ich potrzeby są w miarę możliwości realizowane przez uczelnię.

Każdy ze studentów ma możliwość dołączenia do koła naukowego i prowadzenia w nim działalności badawczej. Funkcjonowanie kół naukowych jak i wsparcie jednostki skierowane do studenckiego ruchu naukowego jest oceniane pozytywnie przez studentów. Studenci mają możliwość wyboru opiekuna jak i tematu pracy dyplomowej, Choć z ich punktu widzenia w związku z przedstawianą ofertą seminariów możliwości wyboru opiekuna pod kątem własnych zainteresowań badawczych/zawodowych są ograniczone. Pozytywnie oceniają ich wsparcie oraz dostępność. Studenci mówili o otwartym kontakcie z opiekunami oraz ich dostępności mailowej i telefonicznej. Wyróżniający się studenci, aktywni twórczo, stypendyści naukowcy mogą studiować według indywidualnego planu i programu studiów oraz realizować indywidualną ścieżkę rozwoju.

Studenci mają dostęp do pomocy materialnej w zakresie stypendiów socjalnych, specjalnych dla osób z niepełnosprawnością, stypendiów rektora dla najlepszych studentów oraz ministra za wybitne osiągnięcia. Odrębną formę wsparcia stanowią także zapomogi. Analiza stosownego regulaminu

wykazała, że jest on przejrzysty. Był konsultowany z odpowiednim organem Samorządu Studentów. Studenci mają możliwość ubiegania się o miejsce w domach studenckich, których warunki socjalno-bytowe są przez nich oceniane pozytywnie.

W zakresie zgłaszania skarg, wniosków i rozwiązywania sytuacji konfliktowych studenci mają możliwość bezpośredniego zgłaszania wszelkich trudności do starosty roku, lub bezpośrednio do Dziekana. Nie zawsze jednak ich postulaty są brane pod uwagę. Za szczególnie dotkliwie studenci uważają brak skutecznego rozwiązania realizacji harmonogramu praktyk, który koliduje z planem zajęć.

Wśród mocnych stron procesu kształcenia studenci wymienili: odpowiednią kadrę, dobre relacje z nauczycielami akademickimi, w tym z opiekunami prac. Wśród słabszych stron procesu kształcenia wskazali: 1) małą aktywność biura karier w odniesieniu do studentów wizytowanego kierunku, a także 2) nieprzejrzystą dokumentację związaną z procesem kształcenia, w tym sylabusów. Studenci w czasie spotkania z ZO PKA podkreślali także, że nie są informowani o wynikach ankiet studenckich, choć właściwe raporty publikowane są na stronach internetowych uczelni. Zwracali uwagę na niewłaściwie z ich punktu widzenia zorganizowany proces praktyk.

5.2.

Uczelnia prowadzi ożywioną działalność ukierunkowaną na współpracę z uczelniami i instytucjami zagranicznymi. Organizuje wymiany w zakresie umów międzyuczelnianych i programu Erasmus+ oraz praktyk. Studiując za granicą, studenci, dodatkowo otrzymują stypendium, wspomagające poniesienie kosztów studiów zagranicznych. W latach akademickich 2013/2014-2015/2016 z programu skorzystało 37 studentów kierunku *filologia* oraz przyjechało 40 studentów z zagranicy. Studenci pozytywnie wyrażali się na temat samego procesu, choć niektórzy podkreślali, że nie wystarczająca jest liczba miejsc wyjazdu na praktyki. Studenci nie korzystają z wymiany krajowej.

5.3.

Wydział Filologiczny kształtuje wśród studentów i absolwentów postawę aktywności zawodowej kierując ich na praktyki zawodowe w wymiarze 450 godzin oraz powierzając prowadzenie części zajęć przez osoby posiadające doświadczenie praktyczne. Praktyki realizowane są u partnerów biznesowych, administracji i w placówkach oświaty. Studenci biorą także udział w wydarzeniach współorganizowanych z instytucjami otoczenia zewnętrznego, głównie dotyczą one różnego rodzaju działań edukacyjnych.

Wsparcie w procesie wchodzenia na rynek pracy świadczy Biuro Karier, które prowadzi doradztwo zawodowe oraz pośrednictwo pracy, udostępniając oferty pracodawców i prowadząc dla nich rekrutację spośród studentów i absolwentów kierunku. Niestety zakres działalności BK jest studentom stosunkowo słabo znany, w ich odczuciu poza prowadzeniem strony internetowej nie prowadzi ono innych form promocji swojej działalności.

5.4.

Wydział Filologiczny dostosował budynek dla potrzeb osób niepełnosprawnych wyposażając go w windy i podnośniki umożliwiające uczestniczenie w zajęciach dydaktycznych oraz dostęp do dziekanatu i innych działów uczelni. Stopień niepełnosprawności jest brany pod uwagę w procesie planowania zajęć oraz w trakcie wydawania indywidualnych decyzji dziekańskich w sprawie indywidualnej organizacji studiów. Wszystkie osoby niepełnosprawne legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności i niezdolności do pracy lub o przyznanej grupie inwalidzkiej mogą starać się o stypendium specjalne.

5.5.

Studenci pozytywnie wypowiadali się na temat obsługi administracyjnej, która jest realizowana bezpośrednio w dziekanacie oraz za pośrednictwem elektronicznej platformy. Negatywnie wypowiadali się na temat obsługi Funduszu Pomocy Materialnej, która jest niemiła dla studentów. Pracownicy dziekanatu udzielają informacji oraz realizują wszystkie sprawy związane z procesem dydaktycznym. Na platformie każdy student ma swoje indywidualne konto, za pośrednictwem którego

ma dostęp do ogólnouczelnianych dokumentów, procedur i programu kierunku, ale również swoich wyników w nauce, czy planu zajęć. Programy studiów, karty przedmiotów, informacje o obsadzie zajęć gromadzone są w formie elektronicznej na stronie internetowej Wydziału, która w opinii studentów jest nieczytelna i mało intuicyjna.

3. Uzasadnienie

Jednostka zapewnia studentom wsparcie dydaktyczne w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy. Studenci uzyskują od nauczycieli akademickich pomoc dydaktyczną w postaci konsultacji, zasoby biblioteczne odpowiadają ich potrzebom, na uczelni działa skuteczny system motywowania. Studenci mają dostęp do pomocy materialnej, a Biuro Karier prowadzi działania ułatwiające włączanie ich do rynku pracy. W opinii studentów jednak informacja o programie studiów na wizytowanym kierunku jest nieprzejrzysta, a sylabusy skomplikowane. Studenci zgłaszali także uwagi dotyczące organizacji praktyk zawodowych zarówno pod względem doboru miejsc, jak i rozplanowania ich w czasie, wskazując na kolizję z zajęciami dydaktycznymi, informując, że zgłaszane przez nich zastrzeżenia nie były w tym zakresie brane pod uwagę. Studenci nisko oceniają także jakość pracy i obsługi biura Funduszu Pomocy Materialnej i jakość informacji o działalności Biura Karier i informacji o wynikach ewaluacji zajęć i oceny nauczycieli akademickich. W tym kontekście zwracali także uwagę na mało intuicyjną stronę internetową Wydziału Filologicznego.

4. Zalecenia

- 1) Poprawa jakości informowania studentów w zakresie:
 - programów studiów i toku kształcenia;
 - informacji zwrotnej o wynikach procesu ewaluacji kształcenia;
 - działalności Biura Karier.
- 2) Uwzględnienie uwag studentów w pracy biura Funduszu Pomocy Materialnej.
- 3) Uwzględnianie opinii studentów w zakresie realizacji programu, kształcenia w tym praktyk zawodowych.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu: *

6.1.1 projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, *

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, *

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5 wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, *

6.1.6 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, *

6.1.7 wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10 dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach.

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania

jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

6.1.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia w PWSZ w Koninie funkcjonuje na podstawie *Uchwały Nr 212/V/XII/2013 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie z dnia 17 grudnia 2013 r. (z późn. zm.) w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia*. Głównymi celami systemu są, m.in.: ciągle monitorowanie i doskonalenie jakości kształcenia, podnoszenie poziomu wiedzy, umiejętności kompetencji społecznych studentów/słuchaczy uczelni, a także stworzenie mechanizmów stałego zarządzania, monitorowania i doskonalenia systemu.

Struktura zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku studiów, a także systematyczności i kompleksowości przeprowadzanych ocen i analiz osiągniętych efektów kształcenia, stanowiących podstawę doskonalenia programu kształcenia tj. efektów kształcenia, programu studiów oraz metod jego realizacji jest prawidłowa i przejrzysta. Struktura wewnętrznego systemu zapewnienia jakości PWSZ w Koninie składa się z 3 poziomów. Pierwszy z nich to poziom uczelniany, w skład którego wchodzi Rektorska Komisja ds. Jakości Kształcenia pełniąca rolę koordynacyjną (przewodniczący: Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia) oraz Uczelniany Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Kolejny poziom to wydział, na którym powołuje się Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, pełniącą rolę koordynatora (przewodniczący: pełnomocnik dziekana ds. jakości kształcenia) oraz Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Ostatnim poziomem jest poziom poszczególnych kierunków studiów koordynowany przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, składający się z Kierunkowych Zespołów ds. Oceny Jakości Kształcenia.

Realizując powyższe zapisy Uchwałą Rady Wydziału Filologicznego nr 8/2015 z dnia 27 października 2015 roku powołano Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia oraz określono ich skład osobowy. Ze względu na prowadzenie jednego kierunku Wydział nie powołał Kierunkowych Zespołów ds. Oceny Jakości Kształcenia. Spotkania powyższych Zespołów są protokołowane i posiadają dokumentację swoich prac.

6.1.1.

Obowiązujące w Uczelni procedury zobowiązują jednostkę do udziału w projektowaniu efektów kształcenia interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Przedstawione dokumenty w trakcie wizytacji potwierdziły, że w tworzeniu programu kształcenia na kierunku Filologia uczestniczyli nauczyciele akademicki Wydziału, student, absolwent oraz przedstawiciel otoczenia społeczno-gospodarczego. Należy ocenić to pozytywnie.

Od momentu przyjęcia efektów kształcenia w 2013 r. (Uchwała Senatu PWSZ w Koninie nr 163/V/V/2013 z dnia 14.05.2013) nie ulegały one zmianie, mimo likwidacji i dodawania specjalności oraz modyfikacji planu studiów.

Efekty są poddawane corocznej ocenie, zatwierdzanej przez Radę Wydziału, zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Analiza treści uchwał wskazuje, że dokonywane oceny są niemal identyczne, w tym również we wnioskach i postulatach. W żadnej z ocen nie ma wniosku na temat potrzeby modyfikacji efektów kształcenia.

Efekty kształcenia ocenia się również w arkuszu *Samooceny jakości kształcenia*. Jest to jednak wyłącznie ocena deklaracyjna – w arkuszu należy zaznaczyć, czy dokonywano weryfikacji zakładanych efektów kształcenia (we wszystkich trzech samoocenach Wydziału jest zaznaczona odpowiedź „tak”) oraz określić jej formy. W samoocenach Wydział deklaruje, że formą realizacji weryfikacji efektów kształcenia były hospitacje oraz arkusz oceny przedmiotowych efektów kształcenia. Należy podkreślić, że hospitacje są cennym źródłem informacji, ale nie mogą być kluczowym przy ocenie efektów kształcenia ze względu na ograniczony zakres stosowania tego

narzędzia.

Systematycznej ocenie podlegają przedmiotowe efekty kształcenia. Nauczyciele, po zakończeniu semestru, przedstawiają swoje oceny kierownikom katedr, a w kolejnym etapie służą one do corocznej oceny efektów kształcenia dla kierunku. Ich opis polega najczęściej na stwierdzeniu, że studenci osiągają założony efekt, choć w wielu przypadkach wpisane są również uwagi dodatkowe dotyczące np. braku umiejętności zastosowania wiedzy w praktyce, stosowanych metod dydaktycznych oraz przygotowania studentów.

Przedmiotowe efekty kształcenia bada się również poprzez ich zgodność z zagadnieniami egzaminacyjnymi. Taka ocena dokonywana jest corocznie dla losowo wybranych przedmiotów przez Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Generalne oceny zgodności zagadnień egzaminacyjnych z efektami kształcenia dla przedmiotu wskazują na pełną zgodność, a oceny na przestrzeni trzech kolejnych lat badań niewiele się od siebie różnią (najniżej oceniony przedmiot miał 27 w skali punktowej 0-30). Warto nadmienić, że pełną zgodność zagadnień egzaminacyjnych z efektami kształcenia dla przedmiotu wskazano również dla egzaminu pisemnego, a efekty dla tego przedmiotu odnosiły się do umiejętności i kompetencji społecznych. Działanie to wymaga zatem większej staranności.

Pośrednio, efekty kształcenia są weryfikowane w czasie hospitacji, poprzez zgodność tematyki i treści zajęć z programem przedmiotu i założonymi efektami kształcenia, co nie podlega jednak późniejszej analizie w ramach procedur WSZJK.

W ankietach oceny nauczycieli kierunku oraz oceny jakości kształcenia wypełnianej przez nauczycieli i studentów kierunku, nie ma pytania odnoszącego się do oceny sformułowanych efektów kształcenia (kierunkowych i przedmiotowych). Warto podjąć dyskusję na temat modyfikacji ankiet, tak, by mogła badać świadomość studentów w zakresie efektów kształcenia i opinii studentów i nauczycieli na ten temat.

Zaangażowanie interesariuszy zostało potwierdzone podczas spotkań ZO PKA w trakcie wizytacji, na których przedstawiona została dokumentacja dotycząca ich uczestnictwa w konsultacjach programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym inicjowaniu zmian specjalności czy modyfikacji w planach studiów. Należy ocenić to pozytywnie. Nigdzie nie odnotowano uwag dotyczących sformułowanych efektów.

Udział studentów w procesie zapewnienia jakości kształcenia w tym oceny efektów kształcenia jest satysfakcjonujący i odbywa się głównie poprzez uczestnictwo ich przedstawicieli w pracach Senatu, Rady Wydziału jak również w gremiach działających na rzecz jakości kształcenia. W czasie ich obrad studenci zgłaszają swoje postulaty, choć mają niską świadomość i wiedzę z zakresu funkcjonowania systemu zapewniania jakości. Kluczowe jest to, że angażują się w prace gremiów uczelnianych i przedstawiają na nich stanowisko studentów m.in. opiniują plany i programy studiów. Należy ocenić to pozytywnie.

Wydział dokonuje analizy efektów kształcenia za pomocą różnorodnych narzędzi i w odniesieniu do wszystkich grup interesariuszy, co potwierdziły spotkania ZO PKA oraz przedstawiona dokumentacja. Dla oceny efektów kształcenia analizowane są wnioski z hospitacji zajęć dydaktycznych, zgodności zagadnień egzaminacyjnych z efektami kształcenia dla przedmiotu, samooceny jakości kształcenia. Zebrany materiał w formie *Raportu oceny jakości kształcenia* stanowi bardzo dobrą bazę do analizy, w dokumencie brakuje jednak informacji o tym, w jaki sposób zebrane informacje mają przekładać się na realne działania związane z doskonaleniem procesu kształcenia w tym zmian efektów kształcenia. Warto zwrócić uwagę na fakt, że mimo likwidacji i zmian specjalności, modyfikacji planu studiów, nie zdecydowano o modyfikacji efektów kształcenia. W kontekście uwag ZO PKA dotyczących programu kształcenia i jego efektów należy zaznaczyć, że procedury oceny nie zostały należycie wdrożone lub zwraca się zbyt mało uwagi na ich znaczenie. Dodatkowo, w raporcie brakuje informacji w jakim celu zbierane są dane, co powoduje, że nie ma wyraźnego rozróżnienia między narzędziami badającymi sposób projektowania efektów kształcenia i ich zmian, monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, i weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia.

Pozytywnym byłoby również wprowadzenie do *Raportu oceny jakości kształcenia*, który podsumowuje wszystkie wyniki badań, elementu związanego z sugerowanymi zaleceniami i działaniami projakościowymi oraz korelację wyników z badaniami z poprzednich lat, tak, by móc

ocenić skuteczność podejmowanych działań naprawczych.

6.1.2.

Narzędziami umożliwiającymi zebranie i analizę danych w zakresie monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia są: arkusze hospitacji zajęć dydaktycznych, protokoły analizy zgodności zagadnień egzaminacyjnych z efektami kształcenia, wnioski z analizy wyników zaliczeń i egzaminów (przedmioty o najmniejszej zdawalności, przedmioty o największej zdawalności, przedmioty z największym odsetkiem 4,5 i 5,0), wnioski z analizy wylosowanych egzaminów, sprawozdania z przebiegu praktyk zawodowych oraz monitorowania losów absolwentów. Zebrany materiał stanowi bardzo dobrą podstawę do monitorowania stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia, jednak w analizach dokonuje się niemal wyłącznie oceny ilościowej, co nie przekłada się później na wykorzystanie wyników analiz ilościowych do formułowania wniosków.

Nauczyciele akademicki, po zakończeniu semestru, oceniają stopień osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia dla przedmiotu za pomocą specjalnych formularzy. Następnie, są one analizowane przez Radę Programową, minimum kadrowe oraz służą ocenie stopnia ich realizacji dla kierunku. Należy ocenić to pozytywnie.

Zastosowane narzędzia pomiaru dydaktycznego osiągnięć studenta na zajęciach są również elementem oceny w ramach prowadzonych hospitacji. Wyniki te nie są jednak poddawane analizie w ramach *Raportu oceny jakości kształcenia*.

W ocenie efektów kształcenia dla praktyk Wydział stosuje dwustopniowy system monitorowania zakładanych efektów, który poddawany jest analizie w ramach *Raportu oceny jakości kształcenia*: kontrolę przebiegu praktyk w trakcie ich trwania oraz po zakończeniu praktyk. W ramach *Raportu oceny jakości kształcenia* opisuje się również trudności w realizacji praktyk oraz współpracę z opiekunem z ramienia jednostki przyjmującej na praktykę. Zastosowane narzędzia pozwalają na monitorowanie stopnia osiągania założonych efektów kształcenia, jednak uwagi sformułowane przez ZO PKA dotyczące koncepcji i zasad praktyk wskazują, że system nie zadziałał prawidłowo.

Proces dyplomowania jest przedmiotem stałego monitoringu dokonywanego przez prodziekana właściwego ds. studenckich. Jest on również analizowany przez Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia, który opisuje go w *Raporcie oceny jakości kształcenia*. Brakuje jednak w analizie odniesienia do monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Dodatkowo, opisane wyżej działania są wspierane przez spotkania studentów z dziekanem, dziekan z nauczycielami zaliczanymi do minimum kadrowego, nauczycieli ze studentami oraz członków rad programowych. Spotkania te dotyczą oceny procesu dydaktycznego, sugerowanych zmian, oraz – w przypadku spotkań z członkami minimum kadrowego – oceny efektów kształcenia oraz stosowanych metod dydaktycznych i metod weryfikacji efektów kształcenia. Część z tych spotkań wpisanych jest w Harmonogram działań Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia. Należy ocenić to pozytywnie.

6.1.3.

Mimo, że Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia, analizuje w *Raporcie oceny jakości kształcenia* dużo danych, nie łączy jednak wyników prowadzonych badań z analizą metod weryfikacji efektów kształcenia. Pozytywnym byłoby gdyby Rektorska Komisja ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przedyskutowały, w jaki sposób można wykorzystać zebrane dane do tej analizy.

Metody weryfikacji efektów kształcenia są opisane w sylabusach przedmiotów. Nauczyciel jest zobowiązany wpisać sposób weryfikacji do każdego przedmiotowego efektu kształcenia. W dokumentach dotyczących WSZJK nie ma informacji o analizie sylabusów pod kątem poprawności doboru metod weryfikacji efektów kształcenia. Pozytywnym byłoby zwrócenie uwagi przez Rektorską Komisję ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia na ten aspekt. Kryteria weryfikacji oraz innowacyjność i skuteczność metod kształcenia i oceny są jednym z elementów badanych w ankiecie oceny nauczycieli akademickich przez studentów. W *Raporcie oceny jakości kształcenia* nie dokonuje się jednak analizy jakościowej zebranych wyników.

Warunki i zasady dyplomowania określone są w dokumentacji dotyczącej procesu dyplomowania,

w której określony został m. in. regulamin seminariów oraz egzaminów dyplomowych czy też wykaz dokumentów niezbędnych dla przeprowadzenia obrony pracy dyplomowej, egzaminu dyplomowego i otrzymania dyplomu. Tematy prac dyplomowych podlegają wstępnej ocenie, co do zgodności z kierunkiem studiów. Ponadto na wydziale stosowana jest procedura antyplagiatowa, przy pomocy systemu antyplagiatowego „Plagiat”.

6.1.4.

Senat Uczelni w Uchwale nr 327/V/VI/2015 z dnia 9 czerwca 2015 r. określił zasady, warunki i tryb potwierdzają efektów uczenia się, jednak wydział nie posiada uprawnień do potwierdzania efektów uczenia. Sama procedura potwierdzania efektów nie podlega monitorowaniu w ramach wewnętrznego systemu jakości kształcenia. Pozytywnym byłoby rozpoczęcie prac w tym zakresie, ze względu na szanse związane z uruchomieniem naboru na studia w tym trybie, jak i trudności związane z realizacją tego procesu i jego należytą jakością.

6.1.5.

Monitorowaniem losów zawodowych absolwentów zajmuje się Biuro Karier. Monitorowanie losów absolwentów odbywa się bezpośrednio po ukończeniu studiów, rok i trzy lata później. Wyniki przedstawiane są prorektorowi ds. kształcenia, są również poddawane analizie w ramach *Raportu Oceny Jakości Kształcenia*. Według uczelni badanie ma charakter wyczerpujący. W praktyce jednak ok. 20-30% z danego rocznika absolwentów nie wyraża zgody na przetwarzanie danych osobowych na potrzeby badania. Ponadto zwrotność ankiet jest bardzo niska, zatem ich wyniki nie są miarodajne, choć warto uwzględnić w procesie oceny programu i warunków kształcenia. Pozytywnym byłoby wypracowanie alternatywnych metod zasięgania opinii wśród absolwentów, by mogły stać się rzetelnym źródłem informacji na temat jakości procesu kształcenia.

6.1.6.

W uczelni istnieje system pozyskiwania, oceniania i rozwoju kadry dydaktycznej. Polityka kadrowa jest prowadzona przez rektora oraz dziekana wydziału. Jej celem jest zapewnienie kadry, mającej realizować proces kształcenia zgodnie z wizją wydziału i specyfiką uczelni. Przesłanki prowadzonej polityki kadrowej wynikają z ujawniających się potrzeb i rozwoju ocenianego kierunku studiów. W ramach polityki kadrowej prowadzi się działania regulowane zapisami WSZJK, weryfikujące nauczycieli akademickich, które oceniane są potem na poziomie rady wydziału i senatu uczelni, takie jak:

- oceny okresowe w oparciu o ankietę samooceny, oceny przełożonego, obejmującą: dydaktykę, badania naukowe, działalność organizacyjną, szanse rozwojowe;
- hospitacje, także w oparciu o formularz, wprowadzony zarządzeniem Rektora, realizowane co semestr przez przełożonego, wymagające też akceptacji nauczyciela podlegającego hospitacji;
- oceny studentów w oparciu o co semestralną ankietę elektroniczną wszystkich przedmiotów oraz wszystkich realizujących przedmioty w wielu wymiarach.

Podczas spotkania ZO PKA z nauczycielami akademickimi pozytywnie odniesiono się do prowadzonej polityki kadrowej oraz metod wsparcia i motywowania pracowników.

System zapewniania jakości obejmuje badanie stopnia zadowolenia z kadry wspierającej proces kształcenia. Badanie jest elementem ankiety oceny jakości kształcenia, która kierowana jest zarówno do studentów, jak i nauczycieli akademickich. Należy ocenić to pozytywnie. Ankiety mają niską zwrotność – zarówno wśród nauczycieli, jak i studentów, co pokazują dane zawarte w corocznym *Raporcie oceny jakości kształcenia*. Należy podjąć działania upowszechniające wyniki badań, a także ich opracowania ze wskazaniem podjętych działań naprawczych, tak by zebrane wyniki były miarodajne i miały rzeczywisty wpływ na zmiany procesu kształcenia.

Należy wskazać niedostateczną rolę WSZJK w ustalaniu i zapewnianiu minimum kadrowego, w kontekście stwierdzenia jego braku na studiach drugiego stopnia. Podważa to skuteczność systemu w odniesieniu do prowadzonej polityki kadrowej i wskazuje pytanie o sens stosowanych procedur.

6.1.7.

Ankiety są przeprowadzane anonimowo oraz są poufne. Ankieta ewaluacyjna oceniająca pracę

nauczyciela akademickiego jest kierowana do studentów w wersji elektronicznej. Po zakończonej ankietyzacji za pośrednictwem strony internetowej uczelni przekazywany jest studentom raport przedstawiający ogólne wyniki ankiet. Wyniki prowadzonej oceny są elementem okresowej oceny pracownika, co należy ocenić pozytywnie.

Podczas spotkania, nauczyciele akademicy zadeklarowali, że znają swoje wyniki ankiet. Stwierdzono, że najlepiej ocenieni nauczyciele są nagradzani, w tym również finansowo. Z osobami ocenionymi najslabiej kierownicy katedr lub dziekan przeprowadza rozmowę dyscyplinującą, bądź zmniejsza jej się wymiar zajęć. Podejmowane działania nie mają charakteru systemowego i należy traktować je jako dobrą praktykę. Warto zastanowić się nad systemowymi rozwiązaniami w zakresie działań naprawczych i korygujących w odniesieniu do wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów.

6.1.8.

Zasoby materialne, infrastruktura oraz środki wsparcia są elementem ankiety oceny jakości kształcenia. Jest ona kierowana zarówno do studentów, jak i nauczycieli akademickich. Wyniki badań ankietowych poddawane są analizie w ramach corocznego *Raportu oceny jakości kształcenia* na wydziale. Należy ocenić to pozytywnie. W ankietach jest możliwość dodania komentarzy, co pozwala na rozwinięcie dokonanej oceny. Ankiety mają niską zwrotność – w raporcie za rok akademicki 2015/2016 analizuje się 20 ankiet nauczycieli oraz 35 ankiet studentów. Zebrane wyniki nie są zatem miarodajne, choć należy je uwzględnić w badaniu jakości procesu kształcenia. W czasie spotkania z ZO PKA studenci poinformowali, że nie mają ani ogólnej, ani szczegółowej możliwości oceny zasobów materialnych oraz środków wsparcia, co świadczy o tym, że studenci nie mają wiedzy o funkcjonowaniu narzędzia. Należy podjąć działania upowszechniające badania, a także ich opracowania ze wskazaniem podjętych działań naprawczych.

6.1.9.

Gromadzeniem i analizowaniem informacji na poziomie wydziału zajmują się kierownicy katedr, władze dziekańskie, Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia oraz Rada Wydziału. Dokumentacja działań związanych z monitorowaniem, oceną i doskonaleniem programu i procesu kształcenia jest pełna, z czego znaczna część, publicznie dostępna na stronie internetowej Uczelni i Wydziału. Uczelnia i Wydział zasięgają opinii u różnych grup interesariuszy, co jest starannie udokumentowane. Dokumenty podlegają systematycznej analizie, choć jej zakres budzi zastrzeżenia, gdyż są one zazwyczaj opisem stanu faktycznego, bez wniosków w zakresie oceny procesu kształcenia i jego efektów. Należy dążyć do zmian w tym zakresie.

Na Wydziale dokumentuje się działania związane z oceną WSZJK co należy ocenić pozytywnie.

6.1.10.

Zakres i przejrzystość informacji zamieszczanych na stronie internetowej uczelni, w tym dostępność do regulaminów, druków i komunikatów, przepływ informacji są elementem oceny w ramach ankiety dotyczącej jakości kształcenia. Programy studiów są udostępniane i prezentowane studentom na pierwszym roku studiów oraz omawiane w trakcie pierwszych zajęć. Sylabusy są dostępne studentom za pośrednictwem platformy eOrdo-Omnis. Obowiązujący na uczelni wzór sylabusu i sposób jego wypełniania jest nieczytelny. W rubryce odnoszącej się do godzinowego wymiaru zajęć zamieszczonych jest wiele wartości odnoszących się do nakładu pracy studenta, potem częściowo powtórzonych w innej części sylabusu. Sylabusy w znacznej mierze posługują się symbolami, a nie treściami. Każdy z celów kształcenia opatrzony jest symbolem, każdy ze definiowanych dla przedmiotu efektów kształcenia oznaczony jest symbolem, któremu towarzyszy odniesienie do przydatnego symbolu kierunkowych efektów kształcenia i niepotrzebne odniesienie do symboli obszarowych efektów kształcenia przeniesionych z odpowiedniego rozporządzenia. Treści i metody kształcenia oraz metody oceny opatrzone są kolejnymi symbolami. Po tych wszystkich oznaczonych symbolami treściach następuje, wymagająca długotrwałej analizy, tabela, w której znajduje się kombinacja wyłącznie symboli odnoszących się do efektów kształcenia, celów kształcenia, treści kształcenia, metod kształcenia i metod oceny. W rezultacie zacierają się informacje dotyczące przede wszystkim metod weryfikacji określonych efektów kształcenia. Równie nieczytelna jest tabela dotycząca kryteriów oceny, która wypełniana jest przez nauczycieli akademickich wg różnych norm,

czasami jest to wpisany procentowy stopień opanowania efektów kształcenia (w tabeli znajduje się tylko symbol), czasami jest to forma opisowa, a bywają też wprowadzane nieprecyzyjne określenia typu: ocena niedostateczna – niezadowalająca wiedza/umiejętności, ocena dostateczna – zadowalająca wiedza/umiejętności, ocena dobra – dobra wiedza/umiejętności i ocena bardzo dobra – znakomita wiedza umiejętności. Należy przy tym zwrócić uwagę, że ocena dobra nie może być definiowana dobrą wiedzą tylko powinna precyzować opis wiedzy, którą można uznać za dobrą. Sylabusy bywają także niestarannie zredagowane, sprzeczne wewnętrznie. Np. W PNJA na I stopniu studiów, jako cel drugi (C2) wpisane jest kształtowanie umiejętności posługiwania się językiem na poziomie C1 ESOKJ, a w celu trzecim (C3) znajduje się zapis o umiejętności samodzielnego rozszerzania wiedzy oraz osiągnięciu poziomu C2 ESOKJ.

Programy kształcenia dostępne są dla interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na stronie internetowej uczelni.

Pozytywnie należy ocenić publiczny dostęp do raportów oceny jakości kształcenia, w których umieszczone są informacje na temat wyników wszystkich badań prowadzonych w jednostkach.

6.2.

Jednostka dokonuje oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, choć obecna budowa systemu nie zawiera działań w zakresie oceny własnej skuteczności, zatem działania te nie mają charakteru systemowego. Efekty działań widoczne podczas wizytacji ZO takie jak modyfikacja wzorów ankiet czy wzoru *Raportu oceny jakości kształcenia* wskazuje na świadomość jednostki w stosowaniu stworzonych metod, ich weryfikację oraz modyfikację. Stworzone narzędzia pozwalają na dokonanie oceny procesu kształcenia z perspektywy interesariuszy wewnętrznych – studentów, nauczycieli akademickich, oraz zewnętrznych – absolwentów, kandydatów na studia oraz pracodawców. W tej perspektywie warto byłoby uwzględnić szerzej głos pracowników wspierających proces kształcenia.

Wydział deklaruje w *Raporcie samooceny*, że „podstawowymi mechanizmami zapewniania jakości kształcenia są (m.in.) ankiety (dla nauczycieli i studentów)”. mają one, jak wynika z *Raportu oceny jakości kształcenia* niską zwrotność – zarówno wśród studentów i absolwentów, jak i nauczycieli akademickich. Warto podjąć szeroką dyskusję na temat sposobów zachęcenia interesariuszy do udziału w badaniach bądź szukania innych metod zasięgania opinii mając na uwadze należytą jakość dokonywanych analiz.

Stosowane metody wybierane są w sposób świadomy, choć brakuje na poziomie Wydziału jasno sformułowanych wniosków i zaleceń dotyczących analizy efektów kształcenia. Wnioski płynące ze stosowania procedur mają wpływ na budowę oferty kształcenia – oferowanych specjalności czy zmian w planach studiów, będące efektem wyników prowadzonych badań i rozmów. Pozytywnym byłoby wpiąć działania weryfikujące procedury w WSZJK.

Zastrzeżenia budzi fakt, że WSZJK zawiera szereg procedur jednak w swej budowie marginalizuje odpowiedzialność związaną z podejmowaniem działań związanych z otrzymanymi wynikami. Taka budowa systemu może sprowadzać jego działanie do tworzenia dokumentacji.

3. Uzasadnienie

Władze ocenianego Wydziału wdrożyły system umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia przy znaczącym udziale interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Działania te podlegają corocznej analizie prowadzonej na podstawie sprawozdania z realizacji efektów kształcenia. Zmiany dokonywane w programie kształcenia takie jak zmiany specjalności czy zmiany w planach studiów są efektem zebranych w ramach WSZJK informacji, w tym pochodzących od interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Szczegółowe informacje na temat procesu kształcenia łączy sporządzany corocznie *Raport oceny jakości kształcenia*. Znajdują się tam wnioski z ankiety oceny jakości kształcenia dokonanej przez nauczycieli i studentów, wnioski z hospitacji zajęć dydaktycznych, wnioski z ankiety oceny nauczycieli akademickich, wnioski z analizy zgodności zagadnień egzaminacyjnych z efektami kształcenia dla przedmiotu, wnioski z analizy wyników zaliczeń i egzaminów, wnioski z analizy wylosowanych egzaminów, wnioski z samooceny jakości kształcenia, wnioski z realizacji praktyk zawodowych, wnioski z monitorowania losów absolwentów. Raport łączy w sobie opracowanie kluczowych dla oceny procesu kształcenia

informacji. Brakuje w nim jednak rzeczywistych wniosków płynących z opracowanych danych, gdyż w znacznej części ograniczają się do ilościowej informacji na temat stanu faktycznego. Brakuje w opracowaniu wyraźnych zaleceń. Brakuje również należytej oceny i wniosków płynących z oceny sposobu projektowania efektów kształcenia i ich zmian, monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, i weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia, co znajduje swoje odzwierciedlenie w uwagach sformułowanych w punkcie 1 i 2 Raportu.

Wadą systemu jest niska zwrotność ankiet, które Wydział uznaje za jedno z głównych źródeł informacji. Dotyczy to studentów, absolwentów, ale również nauczycieli akademickich. Zastrzeżenia, w tym nauczycieli akademickich, budzi skomplikowana budowa sylabusów przedmiotów i niewystarczające metody informowania społeczności akademickiej, zwłaszcza studentów o wynikach ewaluacji procesu kształcenia.

4. Zalecenia

- 1) Podniesienie stopnia zwrotności ankiet ewaluacyjnych lub wprowadzenie alternatywnych technik ewaluacji procesu kształcenia (np. wywiadów).
- 2) Wprowadzenie do *Raportu oceny jakości kształcenia*, który podsumowuje wszystkie wyniki badań, elementu związanego z sugerowanymi zaleceniami i działaniami projakościowymi oraz korelację wyników z badaniami z poprzednich lat, tak, by móc ocenić skuteczność podejmowanych działań naprawczych.
- 3) Podniesienie jakości informacji o procesie kształcenia, zwłaszcza przejrzystości opisu programów kształcenia i sylabusów przedmiotów.
- 4) Dokonywanie bardziej rzetelnej oceny zgodności zagadnień egzaminacyjnych z efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów.
- 5) Podniesienie jakości analiz procesu kształcenia, ponieważ w chwili obecnej *Raporty oceny jakości kształcenia* zawierają dużą ilość materiałów, które pozbawione są analizy jakościowej i wniosków pokazujących, jak wyniki badań przekładają się na ocenę jakości procesu kształcenia.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Uczelnia nie dokonała pełnej analizy SWOT, wskazując tylko na słabe i mocne strony, bez refleksji nad szansami i zagrożeniami. W analizie SWOT jednostka wśród mocnych stron o charakterze wewnętrznym wskazała na rozwijającą się ofertę studiów, koncentrację zajęć dydaktycznych w jednym miejscu, prowadzenie zajęć w małych grupach oraz dobrą bazę dydaktyczną. ZO PKA podziela w tym zakresie opinię jednostki, przy zastrzeżeniu utworzenia wskazanych w raporcie specjalistycznych pracowni. Wątpliwości budzi natomiast wskazanie jako mocnej strony kadry dydaktycznej. Bez wątpienia w jej składzie są osoby o uznanym dorobku naukowym, jednocześnie jednak niepokoi zjawisko słabej dynamiki awansów naukowych kadry własnej oraz struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich w kontekście praktycznego profilu kształcenia. Mocne strony o charakterze zewnętrznym to zdaniem jednostki dobra współpraca z otoczeniem zewnętrznym, rynek pracy otwarty na absolwentów kierunków filologicznych, zainteresowanie studentów zagranicznych i dobre położenie komunikacyjne. ZO PKA podziela w tym zakresie opinię jednostki. Po stronie słabych stron o charakterze wewnętrznym uczelnia wymieniła mało zróżnicowany branżowo skład interesariuszy zewnętrznych w Radzie Programowej, znikome wykorzystanie e-learningu w procesie dydaktycznym i nierównomierny rozwój badań w zakresie różnych dyscyplin filologicznych; wśród czynników zewnętrznych zaś – niż demograficzny, postępującą biurokratyzację procesu dydaktycznego, mało miejsc pracy w szkolnictwie dla absolwentów specjalizacji nauczycielskiej. ZO PKA nie zgłasza w tym zakresie zastrzeżeń.

Dobre praktyki

Dobłą praktyką, która można by rekomendować na innych kierunkach studiów o profilu praktycznym, ale także ogólnoakademickim jest przygotowywane przez wszystkich studentów w trakcie trwania studiów portfolio. Studenci zbierają w nim informacje dotyczące ich aktywności wybiegającej poza obowiązki związane z programem studiów, takie jak prace w kołach naukowych, udział w konferencjach, wolontariat, wyjazdy studyjne, staże, wyróżnienia, zdobyte certyfikaty itp. Solidnemu przygotowaniu portfolio sprzyja fakt, że jest ono omawiane podczas egzaminu dyplomowego. Jest ono z jednej strony dodatkowym narzędziem w zakresie weryfikacji osiągania efektów kształcenia,

zwłaszcza związanych z kompetencjami społecznymi, a z drugiej strony absolwenci kierunku w momencie ukończenia studiów uzyskują gotowy materiał, który obok dyplomu świadczy o ich wiedzy i umiejętnościach oraz stanowi dodatkowy argument ułatwiający wejście na rynek pracy.